

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΤΑΥ/01/2017

Έλεγχος Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων
για το έτος 2016

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ:

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

8 Δεκεμβρίου 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύνοψη.....	1
A. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	2
B. Ευρήματα.....	4
3.1 Καθυστερημένα έσοδα.....	4
3.2 Παράνομη εκμετάλλευση υδάτινων πόρων στην Κοινότητα Αβδελλερού.....	9
3.3 Παράνομες γεωτρήσεις στην περιοχή Αναλυόντα.....	9
3.4 Παραβίαση υδατικών δικαιωμάτων των κοινοτήτων που επηρεάζονται από το φράγμα Κλήρου.....	9
3.5 Έλεγχος καταχώρισης τελών και εισπράξεις τόκων υπερημερίας.....	10
3.6 Διενέργεια δαπανών.....	11
3.7 Αναδρομικός διορισμός από 17.9.2007-Μισθοδοσία, Αποζημίωση.....	15
3.8 Προκαταβολές.....	15
3.9 Καταθέσεις.....	16
3.10 Χρήση υπηρεσιακών οχημάτων και τήρηση ωραρίου εργασίας.....	17
3.11 Μετατροπή συμβασιούχων με το καθεστώς της αγοράς/μίσθωσης υπηρεσιών σε εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου.....	18
3.12 Αρδευόμενος Αναδασμός στην κοινότητα Χολετριών της Επαρχίας Πάφου.....	21
3.13 Καταγγελία για παράνομες ενέργειες στον Κάτω Κουτραφά.....	21
3.14 Καταγγελία για παράνομες γεωτρήσεις στον Δελίκηπτο.....	21
3.15 Εκπόνηση μελέτης βιωσιμότητας για την κατασκευή μονάδας αφαλάτωσης Πάφου.....	22
3.16 Προσφορές.....	22

Σύνοψη.

Αποστολή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) είναι η προστασία και η αιεφόρος και ορθολογική ανάπτυξη και διαχείριση των υδάτινων πόρων της Κύπρου μέσα στο πλαίσιο της εκάστοτε κυβερνητικής υδατικής πολιτικής. Οι αρμοδιότητες του Τμήματος καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα όπως:

(α) Εφαρμογή των προνοιών της Εθνικής και Ευρωπαϊκής νομοθεσίας που εμπíπτουν στις υποχρεώσεις/αρμοδιότητές του.

(β) Μελέτη, σχεδιασμό, εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση έργων υποδομής, όπως φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά, υδρευτικά και αποχετευτικά δίκτυα, διυλιστήρια νερού, μονάδες επεξεργασίας και επαναχρησιμοποίησης λυμάτων και μονάδες αφαλάτωσης νερού.

(γ) Σχεδιασμό και εφαρμογή προγραμμάτων/δράσεων για την προστασία των επιφανειακών και υπόγειων υδατικών σωμάτων.

(δ) Διαχείριση κινδύνων πλημμύρας για προστασία των πολιτών και των περιουσιών τους.

(ε) Ετοιμασία και εφαρμογή Σχεδίου Διαχείρισης Ξηρασίας για έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων επερχόμενης ή/και κατάστασης ξηρασίας.

(στ) Σχεδιασμό και εφαρμογή προγραμμάτων/δράσεων παρακολούθησης και αξιολόγησης ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων με στόχο την προστασία τους από ρύπανση.

(ζ) Συλλογή, επεξεργασία, αξιολόγηση, ταξινόμηση και αρχειοθέτηση υδρολογικών, υδρογεωλογικών, γεωτεχνικών και άλλων στοιχείων, απαραίτητων για τη μελέτη, τη συντήρηση και την ασφάλεια των αναπτυξιακών έργων και την προστασία και διαχείριση των υδάτων.

(η) Καλλιέργεια υδατικής συνείδησης στους καταναλωτές για εξοικονόμηση νερού.

Στο πλαίσιο των προνοιών του άρθρου 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Ελεγκτική Υπηρεσία διεξήγαγε οικονομικό έλεγχο και έλεγχο συμμόρφωσης στο ΤΑΥ για το έτος που έληξε στις 31.12.2016. Τα σημαντικότερα ευρήματα του ελέγχου αφορούν στα εξής:

- Πολύ μεγάλες Οφειλές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας.
- Ανεπαρκής έλεγχος και τεκμηρίωση διενέργειας δαπανών.
- Παράνομες εκμεταλλεύσεις υδάτινων πόρων.
- Τήρηση καθολικού προκαταβολών και καταθέσεων.
- Παράνομη χρήση υπηρεσιακών οχημάτων και τήρηση ωραρίου εργασίας.
- Δημιουργία δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης από μακροχρόνιες συμβάσεις.
- Μη υλοποίηση αρδευόμενων αναδασμών.
- Είσπραξη τόκων υπερημερίας.
- Σύμβαση για επεξεργασία αποβλήτων στην Κόσιη.
- Προβλήματα στον σταθμό επεξεργασίας λυμάτων στους Αγίους Βαβασιινιάς.
- Μονάδα αφαλάτωσης στην Λάρνακα.

A. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.

1. Σκοπός του ελέγχου.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας. Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους τόπους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται δια νόμου.

2. Μεθοδολογία.

2.1 Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

2.2 Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ISSAI 100 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα.
- ISSAI 200 - Θεμελιώδεις Αρχές Οικονομικού Ελέγχου.
- ISSAI 400 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου συμμόρφωσης.

2.3 Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 200, οι οικονομικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων στοχεύουν στη βελτίωση του βαθμού εμπιστοσύνης των χρηστών οικονομικών καταστάσεων σε αυτές τις καταστάσεις, μέσω της έκφρασης ελεγκτικής γνώμης για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί, από κάθε ουσιώδη άποψη, σύμφωνα με ένα εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ή παρέχουν μια αληθινή και δίκαιη εικόνα, σύμφωνα με το εν λόγω πλαίσιο.

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι συμμόρφωσης διενεργούνται αξιολογώντας κατά πόσο οι δραστηριότητες, οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές και οι πληροφορίες συμμορφώνονται, από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις αρχές που διέπουν την ελεγχόμενη οντότητα.

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, σε επισκόπηση εγγράφων, μητρώων και αρχείων αλληλογραφίας και στη διενέργεια συναντήσεων με τη Διεύθυνση και το προσωπικό του Τμήματος.

Η λήψη των απαραίτητων, για τον έλεγχο, στοιχείων έγινε στη βάση των προνοιών του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου, ο οποίος παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Τα αρχικά συμπεράσματα της μελέτης διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στο ΤΑΥ και οι απόψεις της Διεύθυνσης του Τμήματος ενσωματώθηκαν, όπου ενδείκνυται, στην παρούσα έκθεση.

Ομάδα Ελέγχου. Την ομάδα ελέγχου αποτέλεσαν οι ακόλουθοι:

Άκης Κίκας - Ανώτερος Πρώτος Ελεγκτής

Ρένα Κυριάκου Χαριλάου - Πρώτος Ελεγκτής Ελεγκτικής Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών

Μαρκέλλα Κουκουλλή - Λειτουργός Ελέγχου

Σωτήρης Χριστοφή - Λειτουργός Ελέγχου

Η παράγραφος 3.16 ετοιμάστηκε από τις Τεχνικές Υπηρεσίες:

Στάλω Αριστείδου – Ανώτερος Πρώτος Ελεγκτής Τεχνικού Ελέγχου

Ευτυχία Μαυρονικόλα – Εκτελεστικός Μηχανικός

B. Ευρήματα.

Από τον έλεγχο των λογαριασμών του ΤΑΥ, έχουν προκύψει τα ακόλουθα θέματα.

3.1 Καθυστερημένα έσοδα.

(α) Γενικά στοιχεία. Σύμφωνα με την έκθεση καθυστερημένων εσόδων, τα καθυστερημένα έσοδα του Τμήματος από διάφορα σχέδια ύδρευσης και άρδευσης, ανήλθαν, στις 31.12.2016, σε €122,4 εκ. πλέον τόκων ύψους €14,0 εκ., σε σύγκριση με €118,2 εκ. πλέον τόκων ύψους €13,1 εκ. στις 31.12.2015, δηλαδή σημειώθηκε αύξηση €5,1 εκ. ή ποσοστό 3,9%. Αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση των οφειλών τοπικών Αρχών (Δήμων και Κοινοτικών Συμβουλίων) προς το Τμήμα για την αγορά νερού ύδρευσης κατά €2,3 εκ. και στη διάθεση νερού σε Τουρκοκύπριους καταναλωτές, αξίας €2,2 εκ.

Από το υπόλοιπο των καθυστερημένων εσόδων του Τμήματος στις 31.12.2016, ποσό ύψους €110.435.016 πλέον τόκων ύψους €11.732.347 (31.12.2015 - €106.595.336 πλέον τόκων ύψους €10.897.153), αφορά σε οφειλές σε σχέση με την κατανάλωση νερού για σκοπούς ύδρευσης. Από το ποσό αυτό, €16.863.776 πλέον τόκων ύψους €2.866.731, οφείλονταν από τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας, €43.839.688 πλέον τόκων €8.422.308 από Δήμους και Κοινοτικά Συμβούλια και €3.374.852 πλέον τόκων €443.307 από άλλους καταναλωτές. Συνολικό ποσό ύψους €46.356.699 αντιπροσωπεύει την αξία του νερού που παραχωρήθηκε διαχρονικά προς Τουρκοκύπριους, το οποίο, βάσει πολιτικής απόφασης, δεν τιμολογείται. Το Τμήμα προώθησε ενέργειες για έγκριση τερματισμού της πρακτικής της αναγνώρισης του ποσού αυτού ως καθυστερημένη οφειλή. Το Γενικό Λογιστήριο, με επιστολές του ημερ. 8.7.2016 και 4.10.2016 προς το Τμήμα, εξέφρασε την άποψη ότι, καθώς το θέμα είναι πολιτικό, θα πρέπει να παραπεμφθεί στη Διευρυμένη Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών, ενώ το Τμήμα θα πρέπει να αποταθεί στο Υπουργείο Εξωτερικών για να εξετάσει κατά πόσο εξακολουθεί να υφίσταται η αναγκαιότητα παροχής νερού στις κατεχόμενες περιοχές. Το ΤΑΥ, με επιστολή του ημερ. 8.9.2016, ζήτησε κατεύθυνση από το Υπουργείο Εξωτερικών για τον χειρισμό του θέματος. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2017, ημερομηνία διενέργειας του ελέγχου μας, δεν είχε ληφθεί επίσημη απάντηση από το Υπουργείο Εξωτερικών.

Ποσό €10.530.652, πλέον τόκων ύψους €2.085.745 (31.12.2015 - €10.479.786 πλέον τόκων ύψους €2.107.214), αφορά σε οφειλές από καταναλωτές στους οποίους παραχωρήθηκε νερό για σκοπούς άρδευσης.

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ σημείωσε ότι στα πιο πάνω ποσά υπάρχουν «εμπρόθεσμες οφειλές», που πληρώθηκαν εμπρόθεσμα το 2017. Συγκεκριμένα τα ΣΥ Λευκωσίας και Λάρνακας διατηρούσαν εμπρόθεσμες οφειλές που πληρώθηκαν κανονικά και το ΣΥ Λεμεσού στις 31.12.2016 διατηρούσε καθυστερημένες οφειλές ύψους €11.640.799, πλέον €2.797.710 τόκους.

(β) Οφειλές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

(i) Γενικά στοιχεία. Όπως αναφέρεται πιο πάνω, ποσό ύψους €43,8 εκ. πλέον τόκων €8,4 εκ. οφείλεται από Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την αγορά νερού ύδρευσης. Οι Αρχές αυτές εξακολουθούν να τιμολογούν και να εισπράττουν από τους καταναλωτές τους τα τέλη πώλησης νερού, χωρίς να καταβάλλουν την αντίστοιχη αξία αγοράς του νερού στο Τμήμα. Οι σημαντικότερες οφειλές από Δημοτικές Αρχές αφορούν στους Δήμους Αγίας Νάπας (€10,9 εκ.), Αραδίππου (€8,4 εκ.), Γεροσκήπου (€3,7 εκ.) και Λακατάμιας (€3,0 εκ.), ενώ σημαντικά ποσά οφείλονται και από Κοινοτικά Συμβούλια, το μέγεθος των οποίων δεν δικαιολογεί το ύψος της οφειλής τους. Ενδεικτικά αναφέρονται τα Κοινοτικά Συμβούλια Βορόκλινης (€4,5 εκ.), Αποστόλων Ανδρέα και Λουκά Κολοσσίου (€2,2 εκ.) και Πύλας (€1,9 εκ.).

Επιπλέον, συνολικό ποσό ύψους €1.188.348 οφείλεται από τοπικές Αρχές για την αγορά νερού για την άρδευση χώρων πρασίνου, γηπέδων κλπ, με τις μεγαλύτερες οφειλές να αφορούν στους Δήμους Αγίας Νάπας (€590.790) και Παραλιμνίου (€559.819).

- (ii) **Μέτρα για είσπραξη οφειλών.** Όπως αναφέρεται εκτενέστερα σε προηγούμενες επιστολές μας, για σκοπούς είσπραξης των οφειλών, το Τμήμα προωθεί τη λήψη νομικών μέτρων κατά των τοπικών Αρχών με οφειλές για την αγορά νερού, ενώ συνάπτει και συμφωνίες με τοπικές Αρχές για σταδιακή αποπληρωμή των οφειλών τους. Ωστόσο, η πλειοψηφία των Αρχών αυτών δεν τηρεί τους όρους των συμφωνιών που συνομολογήθηκαν, με συνέπεια να συνεχίζει η συσσώρευση των οφειλών τους.

Το Τμήμα, με επιστολή του προς τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΓΑΑΠ) ημερ. 11.6.2015, παρέθεσε προτάσεις για επίλυση του θέματος των οφειλών των τοπικών Αρχών, στις οποίες περιλαμβάνεται και πρόταση για μελέτη των τελών πώλησης ύδατος των τοπικών Αρχών, μέσω διαδικασίας συλλογής πληροφοριών δυνάμει της ΚΔΠ 128/2014, ώστε να διαφανεί εάν προκύπτει η ανάγκη αναθεώρησής τους. Σύμφωνα με το Τμήμα, οι πλείστες τοπικές Αρχές επιβάλλουν τέλη που δεν καλύπτουν το κόστος αγοράς νερού και λειτουργίας και συντήρησης των δικτύων τους, πρακτική που αντίκειται στους σχετικούς Κανονισμούς. Το Τμήμα απέστειλε σχετική επιστολή με τυποποιημένο έντυπο παροχής πληροφοριών, προς όλες τις τοπικές Αρχές υδατοπρομήθειας. Όπως πληροφορηθήκαμε, μέχρι την ημερομηνία ολοκλήρωσης του ελέγχου μας, τα σχετικά στοιχεία που υποβλήθηκαν για τα έτη 2014 και 2015 από όσες τοπικές Αρχές ανταποκρίθηκαν, καταχωρίστηκαν συγκεντρωτικά σε ηλεκτρονικό αρχείο, ωστόσο το Τμήμα δεν έχει προβεί ακόμα στην επεξεργασία τους. Παράλληλα, βρίσκεται σε εξέλιξη η συλλογή στοιχείων από τις τοπικές Αρχές για το 2016.

Σύσταση: Επαναλάβαμε την εισήγησή μας για επίστευση των εργασιών επεξεργασίας των στοιχείων που λήφθηκαν από τις τοπικές Αρχές στα πλαίσια εφαρμογής της ΚΔΠ 128/2014, με σκοπό την αξιοποίησή τους για τον σχεδιασμό των μελλοντικών ενεργειών του Τμήματος για μείωση των οφειλών των τοπικών Αρχών.

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι η σύσταση λαμβάνεται υπόψη, όμως δεν υλοποιείται ακόμα λόγω έλλειψης προσωπικού. Επίσης μας πληροφόρησε ότι αρκετοί Δήμοι και Τοπικές Αρχές που έχουν συνάψει συμφωνίες αποπληρωμής των οφειλών με δόσεις τις τηρούν, με εξαίρεση τον Δήμο Λακατάμιας που δεν αποπληρώνει συστηματικά όλες τις νέες χρεώσεις, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι οφειλές του.

- (iii) **Είσπραξη οφειλών μέσω συμψηφισμού εσόδων και εξόδων της Δημοκρατίας.** Κατά το 2016 και 2017, το Τμήμα απευθύνθηκε με επιστολές του ημερ. 9.5.2016, 20.7.2016, 12.10.2016, 1.2.2017 και 5.5.2017 στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, με την εισήγηση όπως τα ποσά της κρατικής χορηγίας που είχαν εγκριθεί για διάθεση προς Τοπικές Αρχές, για το 2016 και 2017, παραχωρηθούν στο Τμήμα έναντι των οφειλών τους προς το Τμήμα για την παροχή πόσιμου νερού.

Παράλληλα, συνεχίστηκε η καταβολή, προς το Τμήμα εισπράξεων που προέκυψαν από εξώδικα πρόστιμα και τέλη πολεοδομικών αδειών που εισπράχθηκαν από την Αστυνομία και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, που κανονικά θα καταβάλλονταν σε Τοπικές Αρχές, για διευθέτηση των πιο πάνω οφειλών.

Μέσω των πιο πάνω συμφηφιστικών εγγραφών εξοφλήθηκαν, κατά την περίοδο 1.1.2016-28.8.2017, οφειλές τοπικών Αρχών συνολικού ύψους περίπου €1,6 εκ. συμπεριλαμβανομένων των τόκων.

(γ) Οφειλές Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας (ΣΥ) Λεμεσού. Παρόλο που οι οφειλές του ΣΥ Λεμεσού προς το Τμήμα μέχρι τις 30.6.2009, ύψους €56,7 εκ., διαγράφηκαν με βάση σχετική συμφωνία που υπογράφηκε στις 10.7.2009 μεταξύ των δύο μερών κατόπιν έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου, παρατηρήθηκε στη συνέχεια η εκ νέου συσσώρευση οφειλόμενων ποσών του Συμβουλίου προς το Τμήμα, τα οποία στις 31.12.2016 ανέρχονταν σε €12.102.816 πλέον τόκων ύψους €2.866.731 (€12.454.508 πλέον τόκων ύψους €2.718.852 στις 31.12.2015), εκ των οποίων, όπως αναφέρεται στην παράγραφο (α) πιο πάνω, ποσό ύψους €11.640.799 πλέον τόκων ύψους €2.797.710 αφορά σε ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Όπως αναφέρεται και σε προηγούμενες επιστολές μας, το Συμβούλιο, με επιστολή του ημερ. 18.12.2013, πληροφόρησε το Τμήμα για την απόφασή του για σταδιακή αποπληρωμή των συσσωρευμένων οφειλών του με την καταβολή ετήσιων δόσεων για 20 χρόνια, αρχής γενομένης από το 2014. Η αξία του νερού που χορηγήθηκε στο Συμβούλιο κατά το 2016 ανήλθε σε €11.420.887 ενώ το ποσό που καταβλήθηκε από το Συμβούλιο στο Τμήμα, έναντι της οφειλής, ανήλθε σε €11.772.580, με αποτέλεσμα τη μικρή μείωση του οφειλόμενου ποσού σε σχέση με το 2015. Επισημαίνεται ότι το Συμβούλιο εξοφλά εμπρόθεσμα τις οφειλές του προς το Τμήμα για λογαριασμούς που αφορούν σε περιόδους υδροδότησης μετά την 1.1.2012.

Σημειώνεται ότι, το Τμήμα στις 9.10.2013, παρέπεμψε την υπόθεση στη Νομική Υπηρεσία για τη λήψη νομικών μέτρων.

Το ΣΥ Λεμεσού, με επιστολή του ημερ. 14.4.2016 προς το Τμήμα, ζήτησε την προώθηση διαδικασιών για διαγραφή του χρεωστικού υπολοίπου του για την περίοδο 30.6.2009-31.12.2011 (€11,7 εκ. πλέον τόκων μέχρι 31.12.2015). Το Τμήμα, με επιστολή του ημερ. 20.5.2016, ανέφερε ότι το αίτημα του ΣΥ Λεμεσού δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό, ωστόσο το Τμήμα είναι πρόθυμο να συζητήσει τη σύναψη συμφωνίας αποπληρωμής με ετήσιες δόσεις €650.000, ως η παλαιότερη πρόταση του ΣΥ Λεμεσού.

Με αφορμή αίτημα του Συμβουλίου για συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για συζήτηση του θέματος, το Τμήμα προώθησε, στις 6.10.2016, ενημερωτικό σημείωμα προς τη Γραμματεία της Προεδρίας, στο οποίο επανέλαβε τις πιο πάνω απόψεις του, λαμβάνοντας υπόψη και τις απόψεις της Υπηρεσίας μας, που περιλήφθηκαν σε επιστολή μας προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ημερ. 12.8.2016. Στην υπό αναφορά επιστολή, η Υπηρεσία μας εξέφρασε την άποψη ότι το σημερινό πρόβλημα οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην κωλυσιεργία του Συμβουλίου να επιβάλει έγκαιρα τέλη που θα του επέτρεπαν να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του προς το Τμήμα και ότι διαφορετική μεταχείριση του ΣΥ Λεμεσού σε σχέση με τα Συμβούλια Λευκωσίας και Λάρνακας θα συνιστούσε δυσμενή διάκριση κατά των δύο άλλων Συμβουλίων.

Σύσταση: Επαναλάβαμε την εισήγησή μας όπως το Τμήμα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τις οφειλές του ΣΥ Λεμεσού και προωθήσει, αν κριθεί αναγκαίο, πρόσθετα μέτρα για την είσπραξή τους.

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε ότι η σύσταση μας λήφθηκε υπόψη.

(ε) Οφειλές από καταναλωτές νερού άρδευσης.

(i) Νομικά μέτρα για είσπραξη των οφειλών. Κατά το 2016 συνεχίστηκε η παραπομπή υποθέσεων στη Νομική Υπηρεσία για λήψη νομικών μέτρων για είσπραξη οφειλόμενων ποσών. Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας

Λειτουργίας και Συντήρησης Αρδευτικών Έργων, από το 2006 μέχρι και τον Αύγουστο του 2017 παραπέμφθηκαν στη Νομική Υπηρεσία 2.155 υποθέσεις αρδευτών, με οφειλές συνολικού ύψους €8.493.693 που δημιουργήθηκαν μέχρι τις 31.12.2014. Από τις περιπτώσεις αυτές, 1.154 αρδευτές εξόφλησαν τα οφειλόμενα ποσά (συνολικά €3.692.304), 175 απεβίωσαν και 74 κήρυξαν πτώχευση, ενώ εκδόθηκαν συνολικά 776 δικαστικές αποφάσεις για ολική ή μερική εξόφληση του οφειλόμενου ποσού.

Παράλληλα με τη λήψη νομικών μέτρων, το Τμήμα συνεχίζει να προχωρεί, όπου κατά την κρίση του ενδείκνυται, στη διακοπή της παροχής νερού και σφράγισμα των παροχών, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με δικαστικές αποφάσεις, ενώ στις περιπτώσεις οφειλετών ποσών μεγαλύτερων των €200, που δεν συμμορφώνονται με δικαστικές αποφάσεις, καταχωρίζεται στην ακίνητη ιδιοκτησία τους (όπου υπάρχει) η δικαστική απόφαση (μετο). Τον Αύγουστο του 2017, κατά την περίοδο διενέργειας του ελέγχου μας, είχε διακοπεί η παροχή νερού σε 371 αρδευτές, λόγω μη εξόφλησης των οφειλών τους προς το Τμήμα.

Σύσταση: Επαναλάβαμε την άποψη ότι το μέτρο της διακοπής της παροχής νερού θα πρέπει να τύχει ευρύτερης εφαρμογής, στις περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαίο από το Τμήμα, με στόχο την είσπραξη των οφειλών και την αποφυγή συσσώρευσής τους.

Ο Διευθυντής του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων μάς πληροφόρησε ότι η σύσταση μας λήφθηκε υπόψη.

- (ii) **Οφειλόμενα ποσά από καταναλωτές που έχουν αποβιώσει, πτωχεύσει ή δεν έχουν εντοπισθεί.** Από επισκόπηση των καταστάσεων καθυστερημένων εσόδων στις 31.12.2016, διαπιστώθηκε ότι ποσό ύψους €920.832, συμπεριλαμβανομένων τόκων, αφορά σε πτωχεύσαντες, αποβιώσαντες και καταναλωτές που δεν έχουν εντοπισθεί, σε σχέση με €638.420 το 2015, δηλαδή σημειώθηκε αύξηση κατά 44%.

Όπως αναφέρεται στην επιστολή μας για το προηγούμενο έτος, στις 29.1.2016 η Γενική Λογίστρια ενημέρωσε το Τμήμα ότι η αρμόδια Τεχνική Επιτροπή Διαγραφής Μη Εισπράξιμων Δημοσίων Χρημάτων, Αξιών και Υλικών αποφάσισε τη διαγραφή των οφειλών 133 καταναλωτών που έχουν αποβιώσει. Παράλληλα ζήτησε όπως καταβληθεί εκ νέου προσπάθεια για εντοπισμό 30 καταναλωτών που δεν είχαν εντοπισθεί, ενώ για έξι καταναλωτές που εντοπίστηκαν, ζήτησε όπως ειδοποιηθούν, από το Τμήμα, για να διευθετήσουν τις οφειλές τους και σε περίπτωση άρνησής τους και απουσίας δυνατότητας συμψηφισμού, να ληφθούν εναντίον τους νομικά μέτρα. Όπως πληροφορηθήκαμε, το θέμα εξακολουθεί να βρίσκεται σε εκκρεμότητα.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως προωθηθούν ενέργειες το συντομότερο δυνατό για εντοπισμό των πιο πάνω καταναλωτών και προώθηση νομικών μέτρων, όπου ενδείκνυται.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι η σύσταση μας λήφθηκε υπόψη.

- (στ) **Οφειλές Αρδευτικών Τμημάτων Αλέκτορας και Πισσουρίου.** Όπως περιγράφεται εκτενέστερα σε προηγούμενες επιστολές μας, στην έκθεση καθυστερημένων εσόδων περιλαμβάνονται οφειλές από τα Αρδευτικά Τμήματα Αλέκτορας και Πισσουρίου συνολικού ύψους €211.023, οι οποίες αφορούν σε κατανάλωση νερού από το αρδευτικό έργο Χα-Ποτάμι κατά την περίοδο 1979-1985. Λαμβανομένης υπόψη της άρνησης των

Τμημάτων να καταβάλουν την πιο πάνω οφειλή, λόγω διαφωνιών ως προς το ιδιοκτησιακό και διαχειριστικό καθεστώς του αρδευτικού έργου, το Τμήμα προώθησε, στις 30.11.2012, μέσω του Υπουργείου ΓΑΑΠ, διαδικασία διαγραφής της οφειλής. Το Γενικό Λογιστήριο, με επιστολή του ημερ. 17.4.2013 προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, πρότεινε όπως το θέμα ρυθμιστεί στο πλαίσιο μιας συνολικής διευθέτησης που θα καλύπτει και τις οφειλές προς τους Δανειστικούς Επιτρόπους ή/και προς άλλες Κρατικές Υπηρεσίες.

Το Τμήμα επανέφερε το θέμα με επιστολή του ημερ. 18.9.2015 προς το Γενικό Λογιστήριο, με την οποία ζήτησε όπως το θέμα μελετηθεί εκ νέου ξεχωριστά από τις οφειλές των άλλων Αρδευτικών Τμημάτων και όπως το Τμήμα τύχει ενημέρωσης για τον τρόπο διευθέτησης του θέματος. Το θέμα έκτοτε παραμένει σε εκκρεμότητα.

Σύσταση: Επαναλάβαμε την εισήγησή μας για προώθηση των διαδικασιών οριστικής διευθέτησης του ζητήματος.

Ο Διευθυντής του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων μάς πληροφόρησε ότι το πιο πάνω θέμα βρίσκεται ενώπιον του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας, στο οποίο το ΤΑΥ έχει επανειλημμένα εκφράσει την άποψή του.

(θ) Συμφιλίωση τελικών και αρχικών υπολοίπων οφειλών. Διαπιστώθηκε και πάλι διαφορά μεταξύ του τελικού υπολοίπου στις 31.12.2015 (€131.311.065) και του αρχικού υπολοίπου όπως παρουσιάζεται στην έκθεση καθυστερημένων εσόδων για το 2016 (€131.299.874). Όπως αναφέρεται και σε προηγούμενες επιστολές μας, σύμφωνα με το Τμήμα η διαφορά αυτή προκύπτει λόγω διορθωτικών εγγραφών που διενεργούνται στο σύστημα τιμολόγησης νερού, κατά το διάστημα που μεσολαβεί από το τέλος του έτους μέχρι το κλείσιμο των λογαριασμών.

Στην επιστολή μας για το 2015 επαναλάβαμε παλαιότερη σύστασή μας για ετοιμασία συμφιλιωτικής κατάστασης και στην απάντησή σας ημερ. 5.8.2016, αναφέρθηκε ότι το Τμήμα θα φροντίσει όπως η έκθεση καθυστερημένων εσόδων συνοδεύεται από τέτοια συμφιλιωτική κατάσταση. Στο ηλεκτρονικό μήνυμα με το οποίο μεταβιβάστηκε η έκθεση καθυστερημένων εσόδων για το 2016 στο Γενικό Λογιστήριο, γίνεται σχετική αναφορά σε δειγματοληπτική συμφιλίωση για το Κυβερνητικό Σύστημα Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, ωστόσο η έκθεση καθυστερημένων εσόδων εξακολουθεί να μη συνοδεύεται από συμφιλιωτική κατάσταση.

Σύσταση: Καθώς τα πιο πάνω δυσχεραίνουν την παρακολούθηση των οφειλών και εγείρουν αμφιβολίες αναφορικά με την ορθότητα των υπολοίπων των εκθέσεων καθυστερημένων εσόδων, επαναλάβαμε την εισήγηση όπως η έκθεση καθυστερημένων εσόδων συνοδεύεται από πλήρη συμφιλιωτική κατάσταση των τελικών και αρχικών υπολοίπων των καθυστερημένων οφειλών, με λεπτομέρειες των διορθωτικών εγγραφών που διενεργήθηκαν σε σχέση με το προηγούμενο έτος μετά τη λήξη του. Επίσης διατηρήσαμε την άποψη ότι η εφαρμογή της εισήγησής μας θα διευκολύνει τον εντοπισμό τυχόν λαθών στο μηχανογραφικό σύστημα τιμολόγησης.

Ο Διευθυντής του Τμήματος επισήμανε ότι η Έκθεση Καθυστερημένων Οφειλών που παράγεται από το σύστημα τιμολόγησης νερού τη συγκεκριμένη ημερομηνία είναι απόλυτα ορθή και οι διαφορές που προκύπτουν οφείλονται σε διορθωτικές εγγραφές. Επίσης ανέφερε ότι στο μηχανογραφημένο Σύστημα Τιμολόγησης Νερού υπάρχουν αναφορές με τις οποίες είναι δυνατό να εντοπιστούν οι διαφορές. Διατηρούμε την άποψη ότι η συμφιλίωση αυτή θα πρέπει να γίνεται από το ίδιο το Τμήμα, με τη χρήση όλων των διαθέσιμων στοιχείων.

3.2 Παράνομη εκμετάλλευση υδάτινων πόρων στην Κοινότητα Αβδελλερού.

Το Επαρχιακό Γραφείο του Τμήματος στη Λάρνακα εντόπισε, σε επιτόπιο έλεγχο που διενήργησε στις 12.5.2017, μετά από καταγγελία, ανορυγμένη γεώτρηση και γεωτρύπανο το οποίο ήταν σε διαδικασία αποσυναρμολόγησης, στην περιοχή της Κοινότητας Αβδελλερού. Το Τμήμα, με επιστολή του προς τον Γενικό Εισαγγελέα ημερ. 3.7.2017, ζήτησε την έκδοση κατηγορητηρίου εναντίον των δύο εμπλεκόμενων μερών, για την κατασκευή φρέατος χωρίς άδεια διατρητή και για την ανόρυξη φρέατος χωρίς άδεια (για έναν εκ των δύο) και για την ανόρυξη φρέατος χωρίς άδεια (για τον δεύτερο). Σε επιτόπια επίσκεψη λειτουργού του Τμήματος στα υποστατικά του δεύτερου εμπλεκόμενου, (Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως Αβδελλερού) ο οποίος ήταν εξουσιοδοτημένος από τον Διευθυντή του Τμήματος να προβεί σε έλεγχο για την εφαρμογή του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου του 2010, όπως ορίζεται στο άρθρο 120 και 121, δεν του επιτράπηκε η είσοδος. Σύμφωνα με το άρθρο 122 του πιο πάνω Νόμου, πρόσωπο το οποίο παρεμποδίζει εξουσιοδοτημένο δυνάμει του άρθρου 120 πρόσωπο στην εκτέλεση των καθηκόντων του ή στην άσκηση των εξουσιών του, είναι ένοχο αδικήματος. Το Τμήμα, με επιστολή του ημερ. 10.8.2017, ζήτησε από τη Μονή να συνεργαστεί σε προσεχή έλεγχο για ομαλή διεξαγωγή των ερευνών.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως το Τμήμα διενεργήσει τους ελέγχους το συντομότερο δυνατόν για αποφυγή κάλυψης οποιωνδήποτε παρανομιών από τους εμπλεκόμενους.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι η σύσταση μας θα ληφθεί υπόψη και οι έλεγχοι θα γίνουν το συντομότερο δυνατό.

3.3 Παράνομες γεωτρήσεις στην περιοχή Αναλυόντα.

Σε επιτόπιο έλεγχο που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή Αναλυόντα στις 4.9.2017, με συμμετοχή λειτουργού της Υπηρεσία μας, διαπιστώθηκε ότι σε μία περίπτωση, γεώτρηση δεν είχε εγκατεστημένο υδρομετρητή και σε άλλη περίπτωση, ο υδρομετρητής ήταν χαλασμένος.

Σύσταση: Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι, όπως διαπιστώθηκε από τον επιτόπιο έλεγχο, οι ποσότητες νερού που αντλούνται από τη γεώτρηση με τον χαλασμένο υδρομετρητή, ήταν πολύ σημαντικές, εισηγηθήκαμε όπως το Τμήμα οφείλει να προβεί σε επαναληπτικούς ελέγχους συμμόρφωσης σε εύλογο χρονικό διάστημα. Επίσης, εισηγηθήκαμε να αξιολογηθεί η περίοδος κατά την οποία ο υδρομετρητής βρισκόταν εκτός λειτουργίας και να καταβληθεί προσπάθεια υπολογισμού των ποσοτήτων που αντλήθηκαν παράνομα, ώστε να αποφασιστούν τα μέτρα που ενδείκνυται να ληφθούν κατά των παρανομούντων.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς ενημέρωσε ότι η σύστασή μας λήφθηκε υπόψη και ο χρήστης ειδοποιήθηκε να αντικαταστήσει τον χαλασμένο μετρητή, καθώς και ότι πραγματοποιήθηκε έλεγχος για την εγκατάσταση και το σφράγισμά του. Επίσης, μας πληροφόρησε πως το γεγονός ότι χάλασε ο υδρομετρητής, δεν εξυπακούεται ότι αντλείται νερό παράνομα.

3.4 Παραβίαση υδατικών δικαιωμάτων των κοινοτήτων που επηρεάζονται από το φράγμα Κλήρου.

Οι Κοινότητες Μενοίκου, Αυλώνας, Ακακίου και Μαλούνας αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα λόγω εξάντλησης των υπόγειων υδάτινων στρωμάτων της περιοχής τους. Το Τμήμα διοχέτευσε στις Κοινότητες αυτές περίπου 6,4 εκ. κυβικά μέτρα νερού κατά τα έτη 2007-2016, για εμπλουτιστικούς σκοπούς, από το φράγμα της Κλήρου. Όπως πληροφορηθήκαμε, το Τμήμα ετοιμάζει μελέτη για μεταφορά νερού στις κοινότητες αυτές με την έκδοση αδειών υδροληψίας για απόληψη νερού από τα δήματα.

Συναφώς αναφέρεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 82(2δ) του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου του 2010 (79(I)/2010), δεν χρειάζεται άδεια υδροληψίας όταν η λήψη νερού διενεργείται δυνάμει υδατικού δικαιώματος.

Στο σχετικό κατάστιχο υδατικών δικαιωμάτων του υδατικού έργου Ακακίου-Μαλούντας, που καταρτίστηκε το 1989, περιέχονται στοιχεία από πρακτικά συναντήσεων, έρευνες, στοιχεία του κτηματολογίου και πιστοποιητικών εγγραφής ακίνητης περιουσίας που αποτελούν ενδείξεις στοιχεία για την ύπαρξη υδατικών δικαιωμάτων από τις κοινότητες Μενοίκου, Αυλώνας, Ακακίου και Μαλούντας. Όπως αναφέρεται στα πρακτικά σύσκεψης των Υδατικών Επιτρόπων του Υδατικού Έργου Ακακίου – Μαλούντας, ημερ. 5.2.1989, τα υπό αναφορά υδατικά δικαιώματα δυνατό να επηρεάζονταν από την κατασκευή του υπό μελέτη, τότε, φράγματος της Κλήρου. Επιπλέον, σε επιστολές του Τμήματος προς τον Ταμία Αρδευτικών Έργων Αυλώνας, ημερ. 3.8.2007 και 25.9.2007, γίνεται αναφορά στα υδατικά δικαιώματα που η Κυβέρνηση δεσμεύτηκε να παραχωρήσει στις κοινότητες με την κατασκευή του φράγματος.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε να εξεταστεί το θέμα των υδατικών δικαιωμάτων των επηρεαζόμενων κοινοτήτων, όπως αυτά ορίζονται στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, σε σχέση με την κατασκευή του φράγματος της Κλήρου και την αλλαγή της ροής του ποταμού. Αναλόγως των αποτελεσμάτων, το Τμήμα πρέπει να προωθήσει τις ανάλογες ενέργειες για εξέταση των αιτημάτων των κοινοτήτων για παραχώρηση νερού άρδευσης.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι το θέμα των υδατικών δικαιωμάτων θα εξεταστεί στα πλαίσια ετοιμασίας Σημειώματος Έργου το οποίο εκπνοείται από το ΤΑΥ, στο πλαίσιο υλοποίησης του εμπλουτιστικού έργου από το φράγμα της Κλήρου.

3.5 Έλεγχος καταχώρισης τελών και εισπράξεις τόκων υπερημερίας.

(α) Καταχώριση αλλαγών στο ηλεκτρονικό σύστημα τιμολόγησης νερού. Όπως διαπιστώθηκε, η καταχώριση αλλαγών σε βασικές πληροφορίες της βάσης δεδομένων όπως π.χ. τα τέλη χρεώσεων, γίνεται από εξουσιοδοτημένους λειτουργούς μεν, αλλά χωρίς εκ των προτέρων έγκριση της αλλαγής και χωρίς τη διενέργεια ελέγχου από άλλο άτομο, της ορθότητας των στοιχείων που καταχωρίζονται. Το γεγονός αυτό εγκυμονεί κινδύνους, καθώς δίνεται η δυνατότητα σε ένα λειτουργό να αλλάξει τα τέλη χρέωσης χωρίς επιτήρηση και σε περίπτωση λανθασμένης αλλαγής, τον μη έγκαιρο εντοπισμό του λάθους.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως για καλύτερο έλεγχο, οι αλλαγές στα δεδομένα αυτά να γίνονται κατόπιν σχετικής έγκρισης και πριν την οριστικοποίησή τους, οι αλλαγές να ελέγχονται από δεύτερο λειτουργό.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς ενημέρωσε ότι η εκ των προτέρων έγκριση της αλλαγής των τελών νερού είναι η ίδια η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Επίσης, μας πληροφόρησε ότι η διενέργεια αλλαγών στο Σύστημα Τιμολόγησης γίνεται από ένα εκ των δύο αρμόδιων ατόμων και ελέγχονται από το δεύτερο.

(β) Είσπραξη τόκων υπερημερίας. Σύμφωνα με τους Κανονισμούς αποπληρωμής του Τμήματος και την εγκύκλιο αρ.1696 του Γενικού Λογιστηρίου, για χρεωστικά υπόλοιπα πέραν των 90 ημερών, σε περίπτωση μερικής εξόφλησης, πρώτα αποπληρώνονται οι τόκοι, ακολούθως ο ΦΠΑ και στη συνέχεια το ποσό χρέωσης για παροχή νερού. Διαπιστώθηκε ότι, η διαδικασία αυτή δεν ακολουθείται στο Επαρχιακό Γραφείο του Τμήματος στη Λεμεσό, αφού σε ορισμένες περιπτώσεις εισπράχτηκαν ποσά έναντι του αρχικού κεφαλαίου, χωρίς να έχουν εξοφληθεί πρώτα οι τόκοι. Αυτό οδηγεί σε απώλεια εισοδήματος για την Κυπριακή Δημοκρατία καθώς οι τόκοι για την επόμενη περίοδο υπολογίζονται έναντι χαμηλότερου χρεωστικού υπολοίπου, ενώ οι τόκοι προηγούμενων

περιόδων δεν έχουν αποπληρωθεί. Επιπλέον, δημιουργεί προβληματισμό και ανησυχία το γεγονός ότι οι λειτουργοί εισπράξεων μπορούν να επηρεάζουν το σύστημα και να επιλέγουν οι ίδιοι το ύψος του ποσού που θα καταχωρισθεί ως αποπληρωμή τόκων, καθώς και το ότι μπορούν να επηρεάσουν και άλλες καταχωρίσεις στο σύστημα.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως το λογισμικό σύστημα εισπράξεως τροποποιηθεί κατάλληλα, ώστε να μην επιτρέπει παρέκκλιση από την ορθή διαδικασία είσπραξης των χρεών σύμφωνα με τους Κανονισμούς του Τμήματος και την εγκύκλιο αρ.1696 του Γενικού Λογιστηρίου.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι η τακτική που ακολούθησε για κάποιο διάστημα το Επαρχιακό Γραφείο Λεμεσού έχει τερματιστεί και ότι στο μηχανογραφημένο σύστημα η είσπραξη γίνεται αυτόματα με την ακόλουθη σειρά: «τόκοι, ΦΠΑ, χρέωση κατανάλωσης».

3.6 Διενέργεια δαπανών.

(α) **Αγορά ύδατος από μονάδες αφαλάτωσης.** Από τις 33 εγγραφές δαπανών του Τμήματος που ελέγχθηκαν, οι 15 αφορούσαν σε πληρωμές ύψους €1.600.000-€3.900.000 έκαστη, προς τους διαχειριστές μονάδων αφαλάτωσης, για την αγορά αφαλατωμένου νερού. Από την εξέταση των εγγραφών αυτών προέκυψαν τα ακόλουθα:

- (i) **Υπολογισμός κόστους.** Με βάση τις συμβάσεις που συνομολογήθηκαν, η αγορά νερού από τις τέσσερις εν ενεργεία μονάδες αφαλάτωσης (Επισκοπής, Λάρνακας, Δεκέλειας και Βασιλικού) γίνεται σε τιμές μονάδας που αναπροσαρμόζονται ανά τρίμηνο, σύμφωνα με μεταβολές στους δείκτες κόστους εργατικού δυναμικού και καυσίμων, καθώς και του μοναδιαίου κόστους ενέργειας με βάση τις εκάστοτε σχετικές χρεώσεις της ΑΗΚ. Η κάθε σύμβαση περιέχει ειδικούς όρους, μεταξύ άλλων, για την ελάχιστη και μέγιστη ετήσια ποσότητα νερού, καθώς και για τις παραμέτρους που καθορίζουν την ποιότητα του και, το κόστος για την περίπτωση που η Μονάδα τίθεται σε εφεδρεία, λόγω μη ανάγκης παραγωγής αφαλατωμένου νερού. Για τη σύμβαση της Μονάδας αφαλάτωσης Δεκέλειας, γίνεται ειδική αναφορά σε ξεχωριστή επιστολή για προσφορές/συμβάσεις.

Κατά τον έλεγχο που διενεργήσαμε, στις 15 υπό αναφορά πληρωμές, εντοπίστηκαν περιπτώσεις όπου απουσίαζε, από τα σχετικά έγγραφα που συνόδευαν το Δελτίο Πληρωμής, τεκμηρίωση για επιμέρους στοιχεία των υπολογισμών (π.χ. γραπτή τεκμηρίωση της ημερομηνίας έναρξης λειτουργίας της μονάδας ή/και άλλου αποδεικτικού για τη χρήση ημερομηνίας-βάσης για τους υπολογισμούς, εκτύπωση στατιστικών με δείκτες τιμών καυσίμων ή εργατικού κόστους κλπ), με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η εξακρίβωση της ορθότητας των υπολογισμών χωρίς την αναζήτηση των σχετικών τεκμηρίων.

Σύσταση: Λαμβανομένης υπόψη της περίπλοκης και χρονοβόρας μεθοδολογίας που ακολουθείται για υπολογισμό και επιβεβαίωση της ορθότητας των χρεώσεων, θεωρούμε ότι η επιβεβαίωση του ποσού της χρέωσης και της πληρωμής πρέπει να τεκμηριώνεται ενδελεχώς. Εισηγηθήκαμε, όπως διενεργείται, σε δειγματοληπτική τουλάχιστον βάση, έλεγχος των επιμέρους ποσών από δεύτερο άτομο/λειτουργό, πέραν εκείνου που διενεργεί την αρχική επαλήθευση/υπολογισμό, με εμφανή σήμανση των ποσών που επαληθεύονται. Στο σχετικό τιμολόγιο που προωθείται για πληρωμή πρέπει να επισυνάπτεται, πέραν των πινάκων υπολογισμών που ήδη περιλαμβάνονται, γραπτή τεκμηρίωση για κάθε επιμέρους ποσό ή ποσότητα στην οποία γίνεται αναφορά. Ενδεικτικά θα μπορούσαν να επισυνάπτονται οι

εκτυπώσεις των στατιστικών κόστους καυσίμων για τους σχετικούς μήνες, τεκμηρίωση της επιβεβαίωσης με τη Στατιστική Υπηρεσία για μη έκδοση του δείκτη κόστους ανθρώπινου δυναμικού, μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους των πιστωτικών επιστολών της Κεντρικής Τράπεζας και γραπτή αιτιολόγηση των λόγων που μια μονάδα βρίσκεται σε εφεδρεία για συγκεκριμένη περίοδο. Τέλος, θα ήταν χρήσιμο όπως ο τρόπος υπολογισμού κάθε επιμέρους ποσού εμφανίζεται στους πίνακες υπολογισμού που εκτυπώνονται και όχι μόνο στο σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο που φυλάσσεται στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του αρμόδιου λειτουργού, με σκοπό την πλήρη τεκμηρίωση, την τήρηση ελεγκτικού ίχνους και τη δυνατότητα διεκπεραίωσης μελλοντικών πληρωμών από άλλο λειτουργό με περιορισμένη γνώση του αντικειμένου, στην περίπτωση που παραστεί ανάγκη.

Ο Διευθυντής του Τμήματος επισήμανε ότι κατά τον έλεγχο δεν εντοπίστηκαν λάθη στους υπολογισμούς. Επισήμανε επίσης ότι οι διαδικασίες διενέργειας των πληρωμών είναι χρονοβόρες με πειστικά χρονοδιαγράμματα, γεγονός που δυσχεραίνει τη διενέργεια πρόσθετων ελέγχων. Η Υπηρεσία μας διατηρεί την άποψή της για την ανάγκη πληρέστερης τεκμηρίωσης των υπολογισμών και των ελέγχων που διενεργούνται.

- (ii) **Αναστολή και επανέναρξη της λειτουργίας των μονάδων.** Σύμφωνα με τους όρους των συμβάσεων, το Τμήμα έχει το δικαίωμα να δώσει οδηγίες στον ανάδοχο να μειώσει ή να αναστείλει την παραγωγή αφαλατωμένου νερού και να συντηρεί τη μονάδα σε εφεδρεία. Για τις ποσότητες που δεν παράγονται (μέχρι την ελάχιστη ποσότητα παραγωγής για κάθε τρίμηνο), ο ανάδοχος δικαιούται την καταβολή ποσού που αντιστοιχεί στο κεφαλαιουχικό κόστος της μονάδας και σε μέρος του μοναδιαίου κόστους λειτουργίας και συντήρησης, ανάλογα με τους όρους της σύμβασης.

Διαπιστώθηκε ότι στο Τμήμα δεν τηρείται γραπτό μητρώο ή άλλη τεκμηρίωση των οδηγιών που δίδονται στους διαχειριστές των μονάδων αφαλάτωσης. Επομένως δεν κατέστη δυνατή η τεκμηρίωση των λόγων μειωμένης λειτουργίας της μονάδας αφαλάτωσης Βασιλικού κατά το τρίμηνο 1.11.2015-31.1.2016, πέραν των πληροφοριών που μας δόθηκαν προφορικά από τον αρμόδιο λειτουργό. Σύμφωνα με τις πληροφορίες αυτές, δόθηκαν προφορικές οδηγίες στον ανάδοχο για διακοπή της λειτουργίας της εν λόγω μονάδας, λόγω επαρκών ποσοτήτων νερού στα φράγματα και λόγω θαλασσοταραχής, με ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της μονάδας, σε δύο ξεχωριστές περιόδους εντός του συγκεκριμένου τριμήνου.

Παρόμοια περίπτωση διαπιστώθηκε και στην πληρωμή για αγορά νερού από τη μονάδα αφαλάτωσης Δεκέλειας κατά την περίοδο 1.1-31.3.2016.

Σύσταση: Καθώς η περίοδος λειτουργίας και οι λόγοι μη παραγωγής των ελάχιστων ποσοτήτων νερού που προβλέπονται στις συμβάσεις επηρεάζουν άμεσα τον τρόπο υπολογισμού του οφειλόμενου ποσού από το Τμήμα προς τους αναδόχους των συμβάσεων, εισηγηθήκαμε όπως τηρείται γραπτή τεκμηρίωση των ημερομηνιών κατά τις οποίες διακόπτεται η παραγωγή νερού από τις μονάδες, είτε με οδηγίες του Τμήματος είτε για λόγους ανωτέρας βίας, ώστε να τεκμηριώνεται γραπτώς η ορθότητα καταβολής κόστους εφεδρείας στους αναδόχους.

Ο Διευθυντής του Τμήματος ανέφερε ότι στις περιπτώσεις μείωσης ή διακοπής της παραγωγής των μονάδων αφαλάτωσης ανταλλάσσεται σχετική

αλληλογραφία με τους αναδόχους των συμβάσεων, η οποία λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς πληρωμών.

Επισημαίνεται ότι, όπως διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο, η πιο πάνω διαδικασία ακολουθείται μόνο στην περίπτωση υποβολής αιτήματος απαλλαγής παράδοσης ποσοτήτων, στις περιπτώσεις που η διακοπή της παράδοσης νερού δεν γίνεται εξ υπαιτιότητας του αναδόχου (π.χ. περιπτώσεις ανωτέρας βίας, διακοπής παροχής ηλεκτρικού ρεύματος κλπ) και όχι στην περίπτωση οδηγιών του Τμήματος για διακοπή της λειτουργίας της μονάδας.

(β) Έξοδα κινήσεως. Από επισκόπηση συγκεκριμένης πληρωμής εξόδων κινήσεως για το Επαρχιακό Γραφείο ΤΑΥ Λεμεσού (αρ. κονδυλίου 0306205002, αρ. αναφοράς 336207), που διενεργήθηκε στις 28.12.2016 και αφορούσε στην καταβολή επιδόματος οδοιπορικών για 13 υπαλλήλους του Γραφείου, περιλήφθηκαν υπηρεσιακά ταξίδια προσωπικού που διενεργήθηκαν σε αρκετά προγενέστερο χρόνο, μέχρι και τον Ιανουάριο του ίδιου έτους. Όπως πληροφορηθήκαμε από το Λογιστήριο του Γραφείου, πρόκειται για αιτήματα καταβολής επιδόματος οδοιπορικών τα οποία αφορούν μεν σε ταξίδια που διενεργήθηκαν μήνες πριν τη διενέργεια της πληρωμής, ωστόσο ετοιμάστηκαν και υποβλήθηκαν για έγκριση στην Υπεύθυνη του Επαρχιακού Γραφείου με μεγάλη καθυστέρηση.

Εντοπίστηκε επίσης μεμονωμένη περίπτωση μη υποβολής αναλυτικής κατάστασης καταγραφής χιλιομέτρων (έντυπο ΓΛ16Α) από συγκεκριμένο υπάλληλο και δεύτερη περίπτωση εντύπου ΓΛ16 χωρίς συμπληρωμένη την ημερομηνία ετοιμασίας/υποβολής του.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως, για σκοπούς έγκαιρης ενσωμάτωσης των εξόδων στα αντίστοιχα κονδύλια δαπανών, δοθούν οδηγίες όπως αιτήματα για καταβολή επιδόματος οδοιπορικών υποβάλλονται το συντομότερο δυνατό μετά την πραγματοποίηση του ταξιδιού. Επιπλέον, τα σχετικά έντυπα πρέπει να συμπληρώνονται με τη δέουσα προσοχή και να συνοδεύονται από σχετική τεκμηρίωση και αναλυτικές καταστάσεις υπολογισμού.

Ο Διευθυντής του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων μάς ενημέρωσε ότι η σύσταση μας λήφθηκε υπόψη.

(γ) Τεκμηρίωση διερεύνησης ύπαρξης οφειλών για σκοπούς συμψηφισμού. Σε Δελτία Πληρωμής του Επαρχιακού Γραφείου ΤΑΥ Πάφου (αρ. αναφοράς 329950 και 317589) διαπιστώθηκε ότι δεν εκτυπώθηκε η σχετική βεβαίωση από την εφαρμογή ΕΦΑΡΣΥ του λογιστικού συστήματος, που να τεκμηριώνει την ύπαρξη ή μη οφειλών από συγκεκριμένο προμηθευτή προς το κράτος. Όπως πληροφορηθήκαμε, η πρακτική που ακολουθείτο κατά το 2016 ήταν να μην εκτυπώνεται/επισυνάπτεται η σχετική βεβαίωση στις περιπτώσεις όπου δεν εντοπίζονταν οφειλές για τον συγκεκριμένο προμηθευτή. Από το 2017 η βεβαίωση εκτυπώνεται και επισυνάπτεται σε όλες τις περιπτώσεις πληρωμών.

Μεμονωμένη περίπτωση πληρωμής χωρίς τεκμηρίωση της διερεύνησης ύπαρξης οφειλών εντοπίστηκε και σε πληρωμή των κεντρικών Γραφείων (κονδύλι 0806300633, αρ. αναφοράς 303921).

Σύσταση: Για σκοπούς διασφάλισης της είσπραξης καθυστερημένων εσόδων του κράτους, εισηγηθήκαμε όπως οι σχετικές βεβαιώσεις διερεύνησης της ύπαρξης οφειλών από προμηθευτές εκτυπώνονται σε όλες τις περιπτώσεις και συνοδεύουν το σχετικό Δελτίο Πληρωμής.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς ενημέρωσε ότι η σύσταση μας λήφθηκε υπόψη.

(δ) Τηλεφωνικά τέλη. Όπως πληροφορηθήκαμε από τον αρμόδιο λειτουργό για το κονδύλι 0306200022, ο μηνιαίος λογαριασμός της ΑΤΗΚ για τα Κεντρικά Γραφεία του Τμήματος τυγχάνει δειγματοληπτικού ελέγχου από τον ίδιο, ως προς τους αριθμούς

υπηρεσιών που αυτός περιλαμβάνει, καθώς και το ύψος των χρεώσεων επιμέρους γραμμών, ενώ τυχόν ανεξήγητες μεταβολές διερευνούνται.

Ωστόσο, ο έλεγχος αυτός δεν τεκμηριώνεται γραπτώς.

Σύσταση: Λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού υπηρεσιών και τηλεφωνικών γραμμών που περιλαμβάνονται στον μηνιαίο λογαριασμό της ΑΤΗΚ (πέραν των 300 μόνο για τα Κεντρικά Γραφεία), εισηγηθήκαμε όπως ο μηνιαίος έλεγχος της χρέωσης της ΑΤΗΚ τεκμηριώνεται γραπτώς, τόσο ως προς την ορθότητα των τηλεφωνικών γραμμών/ υπηρεσιών που περιλαμβάνονται σε αυτή, όσο και ως προς τη διερεύνηση ιδιαίτερων διακυμάνσεων που παρουσιάζονται, τόσο στο σύνολο της χρέωσης, όσο και στις επιμέρους χρεώσεις τηλεφωνικών γραμμών.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι ο δειγματοληπτικός έλεγχος θα τεκμηριώνεται και γραπτώς στα Κεντρικά γραφεία. Επίσης μας πληροφόρησε ότι στα Επαρχιακά γραφεία, με την παραλαβή του μηνιαίου λογαριασμού της ΑΗΚ, συμπληρώνεται σχετικός πίνακας ώστε να διαπιστώνονται τυχόν καταχρήσεις.

(ε) Βελτίωση υδατοπρομηθειών χωριών. Στο δείγμα εγγραφών δαπανών που εξετάστηκε περιλαμβάνεται η καταβολή ποσού ύψους €5.040 στο Κοινοτικό Συμβούλιο Κακοπετριάς στις 26.1.2016 (αρ. αναφοράς 303921, κονδύλι 0806300633). Σύμφωνα με τη σχετική αλληλογραφία, το ποσό αυτό καταβλήθηκε με έγκριση του Υπουργού ΓΑΑΠ ως αποζημίωση στο Κοινοτικό Συμβούλιο για έξοδα τα οποία υπέστη για την αντικατάσταση ελαττωματικών εξαρτημάτων που είχαν τοποθετηθεί από το Τμήμα κατά τη διάρκεια των εργασιών αντικατάστασης του υδρευτικού δικτύου της κοινότητας. Το ποσό καταβλήθηκε στη βάση τιμολογίου που εξέδωσε το Κοινοτικό Συμβούλιο προς το Τμήμα, στο οποίο καταγράφονται τα έξοδα που κατέβαλε για εξαρτήματα, εργατικά, οικοδομικά υλικά και ενοίκιαση μηχανήματος, χωρίς, ωστόσο, να καταστεί δυνατός ο εντοπισμός των σχετικών τιμολογίων ή άλλων υποστηρικτικών εγγράφων που να τεκμηριώνουν την ορθότητα των χρεώσεων προς το Τμήμα ή/και τη διενέργεια σχετικού ελέγχου από το ΤΑΥ.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως, για σκοπούς πλήρους τεκμηρίωσης των πληρωμών που διενεργούνται, όλα τα σχετικά παραστατικά έγγραφα εξασφαλίζονται, ελέγχονται τεκμηριωμένα ως προς την ορθότητά τους και επισυνάπτονται στο τελικό Δελτίο Πληρωμής.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς ενημέρωσε ότι έχουν δοθεί οδηγίες, ώστε να εφαρμόζονται οι εισηγήσεις μας για πλήρη τεκμηρίωση των πληρωμών και επισύναψη των παραστατικών εγγράφων στο τελικό Δελτίο Πληρωμών.

(στ) Συμφιλίωση μηνιαίων υπολοίπων. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Δημοσιονομικής και Λογιστικής Οδηγίας (ΔΛΟ) 76, στο τέλος κάθε μήνα οι Προϊστάμενοι Τμημάτων πρέπει να βεβαιώνονται ότι οι χρεώσεις στα κονδύλια που βρίσκονται κάτω από τον έλεγχό τους συμφωνούν με τις μηνιαίες καταστάσεις του Γενικού Λογιστηρίου (Treasury Abstracts). Είναι καθήκον τους να βεβαιώνονται ότι η συμφιλίωση διεξάγεται και οποιεσδήποτε αναγκαίες διορθώσεις γίνονται χωρίς καθυστέρηση. Έγγραφο βεβαίωση για τον σκοπό αυτό πρέπει να υποβάλλεται στη Γενική Λογίστρια με κοινοποίηση στον Γενικό Ελεγκτή. Παρά το γεγονός ότι οι καταστάσεις αναλυτικής κίνησης λογαριασμών (ΕΠΒ21) εκτυπώνονται από το Λογιστήριο του Τμήματος και διενεργείται μερική επαλήθευση (ποσά που αφορούν σε διορθωτικά δελτία και δελτία παραγγελιών υλικών από το Τμήμα Κρατικών Αγορών και Αποθηκών), διαπιστώθηκε ότι η σχετική βεβαίωση δεν ετοιμάζεται.

Σύσταση: Για σκοπούς συμμόρφωσης με τη ΔΛΟ 76, εισηγηθήκαμε όπως εκδίδεται η σχετική βεβαίωση και ενημερώνεται σχετικά η Γενική Λογίστρια και ο Γενικός Ελεγκτής. Επιπλέον, για σκοπούς τεκμηρίωσης του ελέγχου συμφιλίωσης που διενεργείται, εισηγηθήκαμε όπως, η σχετική κατάσταση ΕΠΒ21 του ηλεκτρονικού λογιστικού

συστήματος που χρησιμοποιείται για τη διενέργεια της συμφιλίωσης, υπογράφεται από τον λειτουργό που διενεργεί τη συμφιλίωση και τεκμηριώνεται η αντιπαραβολή επιμέρους ποσών με τα σχετικά Δελτία Πληρωμής ή άλλα έντυπα.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι θα γίνει καθοδήγηση σε όσα Λογιστήρια του Τμήματος χρειάζεται για τον τρόπο συμφιλίωσης και την αποστολή της σχετικής βεβαίωσης.

(ζ) Σφραγίδα πληρωμής. Από τον έλεγχο Δελτίων Πληρωμής του Επαρχιακού Γραφείου ΤΑΥ Πάφου (αρ. αναφοράς 329950 και 317589) διαπιστώθηκε ότι αυτά δεν έφεραν όλα τα υποστηρικτικά έγγραφα και τη σφραγίδα που να υποδεικνύει την ολοκλήρωση της πληρωμής, σε αντίθεση με τη ΔΛΟ 97. Όπως πληροφορηθήκαμε, από το 2017 τηρείται η νεομισμένη διαδικασία σφράγισης όλων των υποστηρικτικών εγγράφων.

3.7 Αναδρομικός διορισμός από 17.9.2007-Μισθοδοσία, Αποζημίωση.

Υπάλληλος του Τμήματος διορίστηκε, αναδρομικά από τις 17.9.2007, στη μόνιμη θέση Τεχνικού, ειδικότητα Πολιτικής Μηχανικής και ο μισθός της καθορίστηκε στις 26.5.2015 στην 11η βαθμίδα της Κλίμακας Α7 (ii). Μετά την παρέλευση 15 μηνών, κατά τον υπολογισμό των αναδρομικών απολαβών της, διαπιστώθηκε από το Γενικό Λογιστήριο λάθος στη μισθολογική τοποθέτησή της και η υπάλληλος ενημερώθηκε στις 8.8.2016 για τη διόρθωση της τοποθέτησής της που συνεπάγεται μείωση του μισθού της. Το Γενικό Λογιστήριο κατέβαλε στην υπάλληλο το ποσό που αντιστοιχούσε στις επιπρόσθετες εισφορές που κατέβαλε στο ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων, σύμφωνα με την εγκύκλιο αρ. 1667, καθώς και τα αναδρομικά που υπολογίστηκαν από την ημερομηνία διορισμού της, στη βάση της ορθής μισθολογικής της τοποθέτησης, αφού αφαίρεσε το επιπρόσθετο ποσό που έλαβε η υπάλληλος λόγω της αρχικής λανθασμένης μισθολογικής τοποθέτησής της.

Όπως μας αναφέρθηκε προφορικά από το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού (ΤΔΔΠ), το Γενικό Λογιστήριο αναμένει γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα αναφορικά με τη δυνατότητα του πιο πάνω συμψηφισμού. Ωστόσο, σύμφωνα με πληροφόρηση που είχαμε από το Γενικό Λογιστήριο, δεν ζητήθηκε γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία, καθώς θεωρήθηκε ότι η υπάλληλος γνώριζε πως λανθασμένα λάμβανε υψηλότερο μισθό και δεν επέδειξε καλή πίστη.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως εξασφαλιστεί γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα για χειρισμό του θέματος. Επίσης, εισηγηθήκαμε να βελτιωθεί η επικοινωνία μεταξύ ΤΔΔΠ, Γενικού Λογιστηρίου και του Λογιστηρίου του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι το Γενικό Λογιστήριο ανέφερε ότι καλώς πραγματοποιήθηκε ο συμψηφισμός και αν υπάρχει παράπονο από την υπάλληλο, μπορεί να αποταθεί η ίδια στον Γενικό Εισαγγελέα.

3.8 Προκαταβολές.

Όπως αναφέρουμε και σε προηγούμενες επιστολές μας, κατά τη διερεύνηση των προκαταβολών διαπιστώθηκε ότι, σε αντίθεση με τις διατάξεις της ΔΛΟ 153, δεν τηρείται στο Τμήμα Καθολικό Προκαταβολών, στο οποίο να καταχωρίζονται οι προκαταβολές που παραχωρούνται και το οποίο να συμφιλώνεται στο τέλος κάθε μήνα με τα υπόλοιπα που παρουσιάζει το Γενικό Λογιστήριο. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με επιστολή που στάλθηκε από το Τμήμα στο Γενικό Λογιστήριο στις 17.2.2017 με τα υπόλοιπα των λογαριασμών καταθέσεων και προκαταβολών, ο γενικός λογαριασμός προκαταβολών παρουσίαζε, στις 31.12.2016, υπόλοιπο €17.721, όσο και στις 31.12.2015 και 31.12.2014. Από το ποσό αυτό, προκαταβολές ύψους €15.241 και €88 παραμένουν σε εκκρεμότητα από το 1979 και 2006, αντίστοιχα και τα υπόλοιπα ποσά ύψους €2.391 χρονολογούνται πριν το 2016,

χωρίς το λογιστήριο να γνωρίζει ακριβώς από που προέρχονται. Σύμφωνα με την ίδια επιστολή, ο λογαριασμός εισπραχθεισών αξεκαθάριστων επιταγών παρουσίαζε, στις 31.12.2016, υπόλοιπο €25.221, εκ των οποίων €4.000 αφορούν σε ακάλυπτες επιταγές από το 2014, €118 σε επιταγή με ημερ. έκδοσης 15.12.2016 και €21.103 σε ακάλυπτες επιταγές για τις οποίες το λογιστήριο δεν γνωρίζει ακριβώς με ποιους σχετίζονται.

Σύσταση: Παρά το γεγονός ότι τα ποσά προκαταβολών που εκκρεμούν είναι σχετικά ασήμαντα, εισηγηθήκαμε όπως καταβληθεί προσπάθεια διευθέτησής τους, είτε με την προώθηση ενεργειών για είσπραξη, είτε με διαγραφή, όπου ενδείκνυται. Επιπλέον, η τήρηση Καθολικού Προκαταβολών θα ενισχύσει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και την ικανότητα παρακολούθησης των υπολοίπων.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι θα εξεταστεί η δημιουργία μητρώου για τον λογαριασμό αυτό. Επίσης, μας πληροφόρησε ότι για όσα ποσά δεν έχουν ήδη γίνει ενέργειες μέσω της δικαστικής οδού, θα καταβληθεί προσπάθεια διευθέτησής τους.

3.9 Καταθέσεις.

Από επισκόπηση του Καθολικού Καταθέσεων, εντοπίστηκε αριθμός υπολοίπων που εκκρεμούν εδώ και αριθμό ετών. Ενδεικτικά, αναφέρονται τα πιο κάτω:

α/α	Κατηγορία	Ποσό Υπολοίπου (€)	Έτος τελευταίας χρέωσης	Έτος τελευταίας πίστωσης
1	Υδατοπρομήθεια	42.613,68	2013	2009
2	Υδατοπρομήθεια	14.266,57	2013	2013
3	Υδατοπρομήθεια	26.692,46	2010	2009
4	Υδατοπρομήθεια	35.390,99	2011	2011
5	Υδατοπρομήθεια	12.590,91	2008	2008
6	Ιδιώτες	14.886,09	Δ/Ε	2005
7	Ιδιώτες	493.370,30	Δ/Ε	2009
8	Εγγυήσεις Συμβολαίων	228.787,08	Δ/Ε	2005
9	Εγγυήσεις Συμβολαίων	13.328,58	Δ/Ε	2008
10	Εγγυήσεις Συμβολαίων	27.945,63	Δ/Ε	2008
11	Κρατήσεις	30.000,00	Δ/Ε	Σημ.1

Σημ.1: Αφορά σε κράτηση ύψους €30.000 για συμβόλαιο που ολοκληρώθηκε το 2015.

Όπως αναφέρουμε και σε προηγούμενες επιστολές μας, πληροφορηθήκαμε από το Τμήμα ότι έγιναν ήδη στο παρελθόν εκτεταμένες προσπάθειες διερεύνησης παλαιών υπολοίπων με σκοπό την τελική διευθέτησή τους, χωρίς, ωστόσο, να καταστεί δυνατός ο εντοπισμός του σκοπού των καταθέσεων και των λόγων που αυτές παραμένουν σε εκκρεμότητα.

Σύσταση: Ενόψει της αδυναμίας εντοπισμού και διευθέτησης των περισσότερων υπολοίπων καταθέσεων, εισηγηθήκαμε όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο υποβολής των στοιχείων στο Γενικό Λογιστήριο, για καθοδήγηση αναφορικά με τον περαιτέρω χειρισμό του θέματος. Επισημάναμε ότι, σύμφωνα με τη ΔΛΟ 157, καταθέσεις που παραμένουν αζήτητες για περίοδο πέντε χρόνων πρέπει να μεταφέρονται στα έσοδα, ύστερα από έγκριση του Γενικού Λογιστή.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι θα ακολουθήσει την εισήγησή μας.

3.10 Χρήση υπηρεσιακών οχημάτων και τήρηση ωραρίου εργασίας.

Από δειγματοληπτικό έλεγχο τήρησης του ωραρίου εργασίας και χρήσης των υπηρεσιακών οχημάτων από το προσωπικό των Κεντρικών Γραφείων του Τμήματος (δείγμα δέκα υπαλλήλων για πέντε δεκαπενθήμερα του 2017) προέκυψαν τα εξής:

(α) Συγκεκριμένος υπάλληλος φαίνεται να χρησιμοποιεί συστηματικά την αιτιολογία ότι ξέχασε να κτυπήσει την κάρτα για ενημέρωση του συστήματος καταγραφής ωραρίου (εννέα συνολικά φορές για την περίοδο 1.1-16.6.2017). Επιπλέον, για τις 13.2.2017 συμπληρώθηκαν δύο έντυπα ενημέρωσης χρόνου προσέλευσης/αποχώρησης από τον συγκεκριμένο υπάλληλο, στα οποία αναφέρονται διαφορετικές διαδρομές για υπηρεσιακούς λόγους και διαφορετική ώρα αποχώρησης. Και τα δύο έντυπα φέρουν υπογραφή του οικείου προϊστάμενου.

(β) Βάσει του Βιβλίου Κίνησης του οχήματος HBN111, ο υπάλληλος στον οποίο έχει ανατεθεί το όχημα το χρησιμοποιεί, μεταξύ άλλων, και για μετάβαση από την οικία του στη Λακατάμια στα Κεντρικά Γραφεία του Τμήματος και αντίστροφα. Από επισκόπηση των εντύπων προκύπτει ότι αυτό γίνεται ακόμη και όταν η διαδρομή οικία-Κεντρικά Γραφεία-οικία γίνεται σε διαδοχικές μέρες, άρα δεν προκύπτει ανάγκη αναχώρησης την επόμενη μέρα για διαφορετικό προορισμό που θα δικαιολογούσε διανυκτέρευση του οχήματος στην οικία του υπαλλήλου (π.χ. 6-10.4.2017, 19-20.4.2017). Επομένως δεν φαίνεται να δικαιολογείται η χρήση του οχήματος για προσέλευση στην εργασία και επιστροφή στην οικία τις μέρες που η εργασία γίνεται στα Κεντρικά Γραφεία. Επισημαίνεται ότι το συγκεκριμένο όχημα διανυκτερεύει στην οικία του υπαλλήλου με άδεια του Αν. Πρώτου Λειτουργού Υδάτων ημερ. 16.8.2016 «ώστε οποιαδήποτε ώρα να μπορεί να ανταποκρίνεται σε έκτακτα περιστατικά εκτός ωρών εργασίας». Ωστόσο, από επισκόπηση του Βιβλίου Κίνησης Οχήματος (GEN70) για την περίοδο 1.1-30.6.2017 διαπιστώθηκε ότι το όχημα χρησιμοποιήθηκε μόνο κατά τις συνήθεις εργάσιμες ώρες.

(γ) Από αντιπαραβολή, για δείγμα υπηρεσιακών οχημάτων του Τμήματος, του Βιβλίου Κίνησης Οχήματος (έντυπο GEN70), του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης προσωπικού και αναφορών του συστήματος γεωγραφικής πληροφόρησης (ΣΓΠ) που εγκαταστάθηκε στα οχήματα του Τμήματος και τέθηκε σε εφαρμογή τον Φεβρουάριο του 2017, προκύπτουν ασυνέπειες ή άλλα στοιχεία που αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο μη τήρησης του ωραρίου εργασίας από μέλη του προσωπικού, αποδυναμώνοντας το σύστημα εσωτερικού ελέγχου του Τμήματος. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

Όχημα	Ημερ.	Καταγραμμένη ώρα εξόδου οδηγού	Ωρα επιστροφής οχήματος (GEN70)	Ωρα επιστροφής οχήματος (ΣΓΠ)
HNH692	21.3.2017	8.30	12.10	12.08
HNH692	22.3.2017	8.23	12.30	12.38
HNH692	30.3.2017	9.24	13.30	13.06
HNH692	31.3.2017	8.52	13.00	12.47
HNH692	4.4.2017	8.45	12.10	12.10
HBN111	23.3.2017	9.47	15.00*	13.45*
HBN111	27.3.2017	9.45	15.00*	14.16*
HBN111	16.5.2017	10.20	13.00*	10.36*
HBN111	18.5.2017	8.34	10.00*	8.53*
HZE523	11.4.2017	8.01	15.00	14.35
KBK204	20.3.2017	8.47	15.00	13.21
KBK204	6.4.2017	8.59	15.00	13.32
KBK204	12.4.2017	9.16	15.00	13.26

*Επιστροφή οχήματος στην οικία του οδηγού στη Λακατάμια, μετά από σχετική έγκριση.

(δ) Από δειγματοληπτικό έλεγχο 20 συνοπτικών ετήσιων καταστάσεων δεκαπενθήμερων του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης προσωπικού για το 2016, διαπιστώθηκαν τα εξής:

- (i) Σε μεμονωμένη περίπτωση ετήσιου χρόνου απουσίας 40 ωρών για το 2016, δεν κατέστη δυνατός ο εντοπισμός σχετικών δικαιολογητικών εγγράφων, ενώ σε δύο περιπτώσεις συνολικού ετήσιου ελλειμματικού χρόνου 8 και 17 ωρών δεν προωθήθηκαν ενέργειες για διευθέτηση των ελλειμμάτων.
- (ii) Στις περιπτώσεις του δείγματος που αφορούσαν σε συνολικό ετήσιο ελλειμματικό χρόνο μικρότερο των δύο ωρών, δεν φαίνεται να προωθήθηκαν ενέργειες για διευθέτηση του ελλείμματος. Όπως πληροφορηθήκαμε, μετά από επικοινωνία του Τμήματος με το ΤΔΔΠ, ελλειμματικός χρόνος μικρότερος των δύο ωρών μπορεί να τύχει χειρισμού ως «ειδική άδεια», όπως ορίζεται στην εγκύκλιο του ΤΔΔΠ αρ. 1459 ημερ. 3.10.2012 και επομένως δεν προωθούνται ενέργειες διευθέτησής του με αφαίρεση από την άδεια απουσίας ή τον μισθό του υπαλλήλου. Ωστόσο, επισημαίνουμε ότι, στην εγκύκλιο 1459, διευκρινίζεται ότι, στις περιπτώσεις απουσίας μέχρι δύο ωρών που αφορά καθυστέρηση στην προσέλευση ή πρόωρη αποχώρηση από την εργασία, ο υπάλληλος οφείλει να συμπληρώσει ειδικό έντυπο, το οποίο να εγκριθεί από τον προϊστάμενό του. Στις περιπτώσεις που εντοπίστηκαν, το σχετικό έντυπο δεν είχε συμπληρωθεί.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως τα σχετικά έντυπα ενημέρωσης του συστήματος καταχώρισης χρόνου προσέλευσης/αποχώρησης προσωπικού να συμπληρώνονται και εγκρίνονται με τη δέουσα προσοχή και να προωθούνται έγκαιρα όλες οι απαραίτητες ενέργειες σύμφωνα με τις σχετικές εγκυκλίους.

Για τα υπηρεσιακά ταξίδια που διενεργούνται και ολοκληρώνονται κατά το σύνηθες ωράριο εργασίας, εισηγηθήκαμε όπως δοθούν οδηγίες όπως το σύστημα καταχώρισης χρόνου προσέλευσης/αποχώρησης προσωπικού χρησιμοποιείται για καταγραφή της ώρας αποχώρησης μετά την επιστροφή των οχημάτων (υπηρεσιακών ή ιδιωτικών) στα Κεντρικά Γραφεία και όχι κατά την έναρξη της διαδρομής, προς διασφάλιση της τήρησης του ωραρίου εργασίας από όλο το προσωπικό. Επίσης εισηγηθήκαμε να δοθούν οδηγίες για ακριβή συμπλήρωση των Βιβλίων Κίνησης Οχήματος, ειδικότερα αναφορικά με την ώρα αποχώρησης και επιστροφής, και να διενεργείται δειγματοληπτικός έλεγχος της ορθότητας των καταχωρισμένων στοιχείων βάσει του ΣΓΠ. Επιπλέον, θεωρήσαμε ότι πρέπει να επανεξεταστεί η ανάγκη διανυκτέρευσης του οχήματος HBN111 εκτός Κεντρικών Γραφείων, λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω ευρημάτων.

Τέλος, στις περιπτώσεις συνολικού ετήσιου ελλειμματικού χρόνου κάτω των δύο ωρών εισηγηθήκαμε να συμπληρώνεται το σχετικό έντυπο για παραχώρηση ειδικής άδειας, για εξασφάλιση της έγκρισης του οικείου προϊσταμένου.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι έγιναν οι σχετικές διευκρινίσεις και υποδείξεις στο προσωπικό για ορθή συμπλήρωση του Βιβλίου Κίνησης Οχήματος. Εξέφρασε επίσης την άποψη ότι η συγκεκριμένη διευθέτηση για το όχημα HBN111 είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών.

3.11 Μετατροπή συμβασιούχων με το καθεστώς της αγοράς/μίσθωσης υπηρεσιών σε εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου.

Από εξέταση του πιο πάνω θέματος, προέκυψαν οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

- (i) **Γεγονότα.** Το Τμήμα συνομολόγησε, στις 17.2.2010, 15.3.2010 και 21.4.2010, συμβάσεις διάρκειας 30 μηνών με τρία άτομα, συνολικής αξίας €87.000, €95.000 και €87.450, πλέον ΦΠΑ, αντίστοιχα, στα πλαίσια των διαγωνισμών

ΤΑΥ 69/2009, ΤΑΥ 81/2009 και ΤΑΥ 89/2009, για παροχή υπηρεσιών πολιτικού μηχανικού για την υλοποίηση (προγραμματισμό, παρακολούθηση και έλεγχο) συγκεκριμένων συγχρηματοδοτούμενων από τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έργων αποχετεύσεων). Λόγω παράτασης του χρόνου αποπεράτωσης των έργων, δόθηκε 12μηνη παράταση στις υπό αναφορά συμβάσεις (σύμφωνα με τις πρόνοιές τους) και στη συνέχεια, κατόπιν διαδικασίας με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, υπογράφηκαν νέες συμβάσεις διάρκειας 24 μηνών. Σημειώνεται ότι, όπως πληροφορηθήκαμε, τα έργα για τα οποία προσλήφθηκαν τα συγκεκριμένα άτομα δεν είχαν αποπερατωθεί μέχρι την ημερομηνία ελέγχου.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΚΑ), σε επιστολή τους ημερ. 9.9.2014, προς το ένα εκ των τριών ατόμων ανέφεραν ότι, η εκτέλεση δημοσιούπαλληλικών καθηκόντων από μέρους του παραπέμπει σε μισθωτή απασχόληση, όπως αυτή ορίζεται στον περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμο. Σημείωσαν επίσης ότι, το ΤΔΔΠ, με επιστολή του ημερ. 25.7.2012 προς το Γραφείο Προγραμματισμού, ανέφερε ότι το Τμήμα προχώρησε σε αγορά υπηρεσιών προσώπων στα οποία ανατίθεντο δημοσιούπαλληλικά καθήκοντα και ότι η τακτική αυτή καταστρατηγούσε τη σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών αρ. 1372, ημερ. 17.9.2008, δεδομένου ότι και όλα τα αιτήματα του Τμήματος για παράταση ή νέα αγορά υπηρεσιών αφορούσαν σε εκτέλεση δημοσιούπαλληλικών καθηκόντων, τα οποία θα έπρεπε να ανατίθενται στο προσωπικό του Τμήματος.

Στις 28.1.2016 τα τρία υπό αναφορά άτομα υπέβαλαν αίτημα για μετατροπή τους, από συμβασιούχους με το καθεστώς της αγοράς/μίσθωσης υπηρεσιών, σε εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου. Το ΤΔΔΠ, με επιστολή του ημερ. 3.2.2016, προς τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ΓΑΑΠ, ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι, με γνώμονα ότι τα τρία άτομα εργοδοτήθηκαν για συγκεκριμένα έργα συστημάτων αποχέτευσης, θα έπρεπε να εξεταστεί αν δύναμι των προνοιών του περί των Εργοδοτούμενων με Εργασία Ορισμένου Χρόνου (Απαγόρευση Δυσμενούς Μεταχείρισης) Νόμου, υφίστατο κάποιος από τους αντικειμενικούς λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 7(2) για μη μετατροπή του καθεστώτος εργοδότησής τους σε αορίστου χρόνου. Επίσης, το ΤΔΔΠ επεσήμανε ότι, μεταξύ των αντικειμενικών λόγων που ο Νόμος αναφέρει, περιλαμβάνεται και η ιδιαιτερότητα που δικαιολογεί την ορισμένη χρονική διάρκεια της υπό εκτέλεσης σύμβασης και υπογράμμισε ότι, όπως ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας συμβούλευσε με επιστολή του ημερ. 9.2.2011 για παρόμοιο ζήτημα, το πόρισμα του Διευθυντή ΥΚΑ θα μπορούσε να αγνοηθεί μόνο στην περίπτωση ύπαρξης στοιχείων που τεκμηριώνουν το αντίθετο.

Ο τότε Αν. Διευθυντής του Τμήματος, με σχετική επιστολή του, ημερ. 26.2.2016, προς τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ΓΑΑΠ βεβαίωσε ότι οι συνθήκες εργασίας των υπό αναφορά τριών συμβασιούχων ήταν ακριβώς οι ίδιες και εισηγήθηκε την έγκριση της απασχόλησής τους στο Τμήμα με το καθεστώς σύμβασης αορίστου χρόνου, από τις 15.3.2016. Επιπλέον, ο τότε Αν. Διευθυντής του Τμήματος, με επιστολές του ημερ. 7 και 8.3.2016, ενημέρωσε τα εν λόγω τρία άτομα ότι το αίτημά τους ημερ. 28.1.2016 για μετατροπή τους από συμβασιούχοι με το καθεστώς της αγοράς/μίσθωσης υπηρεσιών σε εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου εγκρίθηκε από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ΓΑΑΠ και κάλεσε τα δύο από αυτά όπως παρουσιαστούν στο Τμήμα για ανάληψη εργασίας στις 15.3.2016 και το τρίτο άτομο στις 16.3.2016. Επιπλέον, τα ενημέρωσε ότι η μετατροπή της υπηρεσίας τους σε αορίστου

χρόνου έχει ισχύ από την ημερομηνία που συμπλήρωσαν 30 μήνες με καθεστώς αγοράς/μίσθωσης υπηρεσιών (1.9.2012, 27.10.2012 και 9.9.2012, αντίστοιχα).

Επιπρόσθετα, επισημάνθηκε ότι ο Αν. Διευθυντής του Τμήματος, με επιστολές του ημερ. 27.10.2016, ενημέρωσε άλλα πέντε άτομα ότι, το αίτημά τους για μετατροπή τους από συμβασιούχους με το καθεστώς της αγοράς/μίσθωσης υπηρεσιών σε εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου εξετάστηκε και εγκρίθηκε από τη Γενική Διευθύντρια καλώντας τους να παρουσιαστούν στο Τμήμα για ανάληψη εργασίας την 1.12.2016. Παρατηρήθηκε επίσης ανομοιομορφία στον τρόπο χειρισμού των περιπτώσεων αφού, στις πέντε πρόσφατες περιπτώσεις, η μετατροπή της σχετικής υπηρεσίας σε αορίστου χρόνου έχει ισχύ από 1.12.2016, ενώ στις προηγούμενες τρεις περιπτώσεις, είχε ισχύ από την ημερομηνία που τα άτομα αυτά συμπλήρωσαν 30 μήνες με καθεστώς αγοράς/μίσθωσης υπηρεσιών.

- (ii) **Συμπέρασμα.** Από τα πιο πάνω, παρατηρείται μια καταφανής παραβίαση, από το Τμήμα, των οδηγιών του Υπουργείου Οικονομικών, όπως αυτές καταγράφονταν με σαφήνεια στην εγκύκλιό του αρ. 1372, ημερ. 17.9.2008, καθώς και κατάχρηση της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων κατά παράβαση του σκοπού και του πνεύματος της νομοθεσίας. Επιπλέον, λόγω του ότι το προσωπικό του Τμήματος δεν φαίνεται να έτυχε έγκαιρα της απαραίτητης εκπαίδευσης, από τη Διαχειριστική Αρχή, για τήρηση των διαδικασιών και κανόνων για τα συγχρηματοδοτημένα έργα του Τμήματος, το κόστος των οποίων ανερχόταν σε €128,5 εκ., κατέστη αναγκαία, μετά τη λήξη των αρχικών συμβολαίων, διάρκειας 30 μηνών, η παράτασή τους για ακόμα 12 μήνες και στη συνέχεια για άλλους 24.

Επιπρόσθετα των όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω, παρατηρήσαμε ότι, στις 13.1.2016 συνομολογήθηκε, στα πλαίσια του διαγωνισμού ΤΑΥ 18/2015 (Τμήμα 1), νέα σύμβαση για την παροχή υπηρεσιών ενός πολιτικού μηχανικού για την υλοποίηση του Έργου «Αποχετευτικό Σύστημα Δήμου Αθένου και Συμπλέγματος Σολέας», συνολικής αξίας €33.785 πλέον ΦΠΑ, διάρκειας 29 μηνών. Αναμένουμε ότι αυτή τη φορά έχουν ληφθεί όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε να μην υπάρξει επανάληψη του ίδιου φαινομένου.

Σύσταση: Στις περιπτώσεις μίσθωσης/αγοράς υπηρεσιών, υποδείξαμε ότι το Τμήμα πρέπει να θέσει όλες τις απαραίτητες ασφαλιστικές δικλίδες που να διασφαλίζουν ότι δεν δημιουργείται δημοσιοϋπαλληλική σχέση μεταξύ των συμβασιούχων και του Τμήματος και ότι τηρούνται αυστηρά όλες οι διατάξεις της νομοθεσίας και οι προϋποθέσεις των υπό αναφορά εγκυκλίων του Υπουργείου Οικονομικών, ώστε να αποφεύγονται όλες οι συνεπαγόμενες για το Κράτος συνέπειες. Επιπλέον, ζητήσαμε πληροφόρηση σχετικά με τα στοιχεία όλων των συμβάσεων μίσθωσης/αγοράς υπηρεσιών πολιτικών ή άλλων μηχανικών, οι οποίες έχουν συνομολογηθεί από το 2015 μέχρι την ημερομηνία ελέγχου (σχετικός διαγωνισμός, ημερομηνία συνομολόγησης, συμβατική περίοδος, ποσό), καθώς και τους όρους απασχόλησης του κάθε ατόμου (ωράριο λειτουργίας, άδειες ανάπαυσης, εποπτεία και ιεραρχικός έλεγχος κ.α.).

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς υπέβαλε με τα στοιχεία όλων των συμβάσεων μίσθωσης/αγοράς υπηρεσιών πολιτικών ή άλλων μηχανικών, οι οποίες έχουν συνομολογηθεί από το 2015 και μας πληροφόρησε ότι λήφθηκαν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης μεταξύ των συμβασιούχων και του Τμήματος.

Η Υπηρεσία μας έλεγξε δείγμα των συμβάσεων και επιβεβαίωσε τη μη ύπαρξη δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης μεταξύ των συμβασιούχων και του Τμήματος.

3.12 Αρδευόμενος Αναδασμός στην κοινότητα Χολετριών της Επαρχίας Πάφου.

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, πληροφορήσαμε το Τμήμα ότι δεχθήκαμε καταγγελία για παραπλάνηση των ιδιοκτητών του σχεδίου αναδασμού στην κοινότητα Χολέτρια της επαρχίας Πάφου.

Συγκεκριμένα μας αναφέρθηκε ότι οι επηρεαζόμενοι κάτοικοι, συναίνεσαν για εφαρμογή μέτρων αναδασμού στις ιδιοκτησίες τους, αφού έλαβαν υποσχέσεις ότι ο αναδασμός αυτός θα ήταν αρδευόμενος από το φράγμα του Ασπρόκρεμμου.

Σύμφωνα με την καταγγελία, παρόλο που ο εν λόγω αναδασμός ολοκληρώθηκε το 2012, δεν αρδεύτηκε ακόμα κανένα τεμάχιο, με αποτέλεσμα να καλλιεργούνται μόνο σιτηρά στην περιοχή, τα οποία έχουν πολύ χαμηλό εισόδημα στους γεωργούς. Ως εκ τούτου, αριθμός ιδιοκτητών θεωρεί ότι εξαπατήθηκε στο θέμα άρδευσης, προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι τα τεμάχιά τους θα μπορούσαν να τύχουν καλύτερης εναλλακτικής αξιοποίησης, αφού η γεωργία στην περιοχή με ξηρικές καλλιέργειες δεν είναι βιώσιμη.

Ζητήθηκαν οι απόψεις του Τμήματος για τα πιο πάνω, καθώς και για άλλα αρδευόμενα σχέδια αναδασμού που ολοκληρώθηκαν και δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί τα αρδευτικά έργα. Επίσης ζητήσαμε όπως τύχουμε ενημέρωσης αν υπάρχει πρόθεση άρδευσης των εν λόγω περιοχών αναδασμού με χρονοδιάγραμμα ή αν έχει ληφθεί απόφαση μη άρδευσής τους.

Πέραν των πιο πάνω συγκεκριμένων περιοχών, ζητήσαμε πληροφόρηση, εάν, ως θέμα πολιτικής, η Υπηρεσία Αναδασμού διαβουλεύεται με το ΤΑΥ πριν παρουσιάσει υπό μελέτη σχέδια αναδασμού, ως αρδευόμενα, στους ιδιοκτήτες.

Ο Διευθυντής του Τμήματος παρέθεσε τους διάφορους λόγους για τους οποίους δεν υλοποιήθηκαν τα σχέδια αρδευόμενου αναδασμού, με κύριες αιτίες την ανομβρία και τη δύσκολη οικονομική κατάσταση που επικρατεί. Επιπρόσθετα μάς ανέφερε ότι η Υπηρεσία Αναδασμού διαβουλεύεται με το ΤΑΥ πριν παρουσιάσει υπό μελέτη σχέδια αναδασμού.

3.13 Καταγγελία για παράνομες ενέργειες στον Κάτω Κουτραφά.

Ζητήσαμε τις απόψεις του Τμήματος, αναφορικά με παράνομες επεμβάσεις/παραμόρφωση και οικειοποίηση μέρους δημόσιου ποταμού από συγκεκριμένο πρόσωπο.

Το Τμήμα μας πληροφόρησε ότι πραγματοποίησε επιτόπιο έλεγχο στην περιοχή και υπέδειξε στο υπό αναφορά πρόσωπο σωρεία παραβάσεων. Ζητήθηκε από τον παρανομούμενα να προχωρήσει στην άρση των παρανομιών και αποκατάσταση της ροής και κοίτης του ποταμού στην πρότερα της κατάσταση, καθώς και σε αποκατάσταση της φυσικής βλάστησης εντός 30 ημερών, αλλιώς το Τμήμα θα προβεί στη λήψη νομικών μέτρων εναντίον του.

3.14 Καταγγελία για παράνομες γεωτρήσεις στον Δελίκητο.

Ζητήσαμε από το Τμήμα να μας ενημερώσει αναφορικά με παράνομες γεωτρήσεις στην περιοχή Δελίκητο.

Ο Διευθυντής του Τμήματος μάς ενημέρωσε ότι πραγματοποιήθηκε επιτόπιος έλεγχος στην περιοχή και όλες οι παράνομες γεωτρήσεις έχουν κλείσει. Επιπρόσθετα στάλθηκαν προειδοποιητικές επιστολές για οποιεσδήποτε γεωτρήσεις εντοπίστηκαν χωρίς μετρητή. Επιπρόσθετα επισημάνθηκε ότι το Τμήμα είναι γνώστης του μεγάλου αριθμού γεωτρήσεων που δεν ακολουθούν τη νομοθεσία και με συνεχείς προσπάθειες λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα συμμόρφωσης.

3.15 Εκπόνηση μελέτης βιωσιμότητας για την κατασκευή μονάδας αφαλάτωσης Πάφου.

Στις 29.8.2017, κατά τη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, στην οποία συζητήθηκε το θέμα της ανάγκης κατασκευής μονάδας αφαλάτωσης για κάλυψη των αναγκών της Πάφου σε περιόδους ανομβρίας, ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΓΑΑΠ) πληροφόρησε την Επιτροπή, μεταξύ άλλων, ότι για την εν λόγω κατασκευή έχει ετοιμαστεί μελέτη βιωσιμότητας. Η Υπηρεσία μας ζήτησε αντίγραφο της υπό αναφορά μελέτης από το ΤΑΥ, το οποίο, μας απάντησε, ότι το μόνο σχετικό έγγραφο που είχε στη διάθεσή του, είναι το Σημείωμα Έργου (Project Concept Note) για το Έργο Ανέγερσης Μονάδας Αφαλάτωσης στα Κούκλια της Πάφου, μαζί με τον σχετικό Πίνακα Κριτηρίων Προεπιλογής και τα σχόλια της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (ΕΠΣΑ), τα οποία όμως δεν μπορούν να αποτελέσουν σε καμία περίπτωση μελέτη βιωσιμότητας. Με επιστολή μας με ημερ. 12.9.2017, ζητήσαμε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ, όπως μας πληροφορήσει εάν το Υπουργείο έχει στη διάθεσή του τη μελέτη βιωσιμότητας για το υπό αναφορά έργο και σε περίπτωση που την έχει, να μας προωθήσει αντίγραφο της το συντομότερο. Μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης της Έκθεσης μας, εκκρεμούσε η απάντηση του Υπουργού ΓΑΑΠ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα. Επισημαίνουμε ωστόσο ότι, όπως έχουμε πρόσφατα πληροφορηθεί, το ΤΑΥ έχει πρόσφατα προκηρύξει διαγωνισμό για την εκπόνηση μελέτης βιωσιμότητας, γεγονός που δεικνύει ότι η εν λόγω μελέτη δεν είχε ετοιμαστεί σε προγενέστερο στάδιο.

3.16 Προσφορές.

(α) Σύμβαση για τη μελέτη, κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας και διάθεσης απορριμμάτων επαρχιών Λάρνακας – Αμμοχώστου (Αρ. Σύμβασης: ΥΠΕΣ 11/2005).

Ενδεχόμενη παραχώρηση Κρατικής Ενίσχυσης.

Το ιστορικό ανάθεσης και τα προβλήματα/αδυναμίες της σύμβασης λειτουργίας της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων της Κόσιης (Αναθέτουσα Αρχή της οποία ήταν το Υπουργείο Εσωτερικών), παρατέθηκαν σε προηγούμενες Ετήσιες Εκθέσεις μας για το Υπουργείο Εσωτερικών.

Τον τελευταίο χρόνο, η σημαντικότερη εξέλιξη ήταν η αποστολή από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων επιστολής με ημερ. 7.10.2016 προς τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενημερώνοντας την σχετικά με τον έλεγχο συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων, που παραχωρήθηκαν στον Ανάδοχο της Σύμβασης ΥΠΕΣ 11/2005 κατά τη φάση λειτουργίας του Έργου. Η Επιτροπή με επιστολή της ημερ. 19.12.2016 υπέβαλε αριθμό ερωτημάτων, οι απαντήσεις των οποίων στάληκαν από τον Έφορο με επιστολή του ημερ. 21.2.2017.

Εκτιμάται ότι στα πλαίσια της υπό αναφορά Σύμβασης, στο σκέλος που αφορά τη διαχείριση των εγκαταστάσεων, έχουν χορηγηθεί αθέμιτα οικονομικά πλεονεκτήματα προς τον Ανάδοχο, που μεταφράζονται σε κέρδος πέραν του εύλογου, εξαιτίας λαθών και παραλείψεων της Αναθέτουσας Αρχής κατά τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης καθώς και κατά την ετοιμασία των εγγράφων του διαγωνισμού που ετοιμάστηκαν από ιδιώτες συμβούλους. Με την πιο πάνω ενέργεια, σκοπείται όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κινήσει τις διαδικασίες έρευνας της υπόθεσης, που προνοούνται στον Κανονισμό (ΕΕ) αρ. 2015/1589 του Συμβουλίου, προσδοκώντας σε ενδεχόμενη απόφαση της Επιτροπής για ανάκτηση από τη Δημοκρατία των ασύμβατων κρατικών ενισχύσεων, που έχουν παραχωρηθεί στον Ανάδοχο.

Σύσταση. Το Συμβούλιο Διαχείρισης Εκμετάλλευσης (ΟΕΔΑ) θα πρέπει να προχωρήσει το συντομότερο στον υπολογισμό των υπερπληρωμών που έγιναν στα πλαίσια της υφιστάμενης σύμβασης, ώστε να ληφθούν υπόψη κατά τις πληρωμές του υφιστάμενου Αναδόχου, ή/και κατά τη σύναψη Συμπληρωματικής Συμφωνίας.

Τερματισμός Σύμβασης – Προκήρυξη Κλειστού Διαγωνισμού.

Κατόπιν της εξασφάλισης γνωμάτευσης από τον Γενικό Εισαγγελέα ως προς τον χειρισμό της σύμβασης με σκοπό τον άμεσο τερματισμό της, επιβεβαιώθηκε το συμβατικό δικαίωμα της Αναθέτουσας Αρχής (Συμβούλιο Διαχείρισης) να τερματίσει τη σύμβαση. Ο διαγωνισμός με αρ. ΤΑΥ 16/2016 που αφορούσε στην ενδιάμεση/προσωρινή λύση Λειτουργίας και Συντήρησης της Μονάδας ΟΕΔΑ Κόσιης για περίοδο 2 ετών (χωρίς οποιαδήποτε μετατροπή/αναβάθμιση της Μονάδας) προκηρύχθηκε – με σοβαρή καθυστέρηση – στις 5.10.2016. Είχε προηγηθεί η προεπιλογή 5 οικονομικών φορέων με βάση τη συμμετοχή στον προηγούμενο διαγωνισμό της Μονάδας της Λεμεσού και, ενώ η Υπηρεσία μας εισηγήθηκε την προσθήκη επιπρόσθετων 2, το Συμβούλιο Προσφορών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, κατόπιν εισήγησης του Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ), δεν την έκανε αποδεκτή, εγκρίνοντας την προκήρυξη του διαγωνισμού με τους 5 οικονομικούς φορείς. Στη συνέχεια ωστόσο στα πλαίσια του υπό αναφορά Διαγωνισμού, απεστάληκαν ηλεκτρονικά τα έγγραφα σε 10 προεπιλεγέντες οικονομικούς φορείς.

Κατόπιν προσφυγής από μη επιλεγέντα οικονομικό φορέα, η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών (ΑΑΠ) με απόφαση της ημερ. 8.12.2016, χορήγησε προσωρινά μέτρα αναστολής της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης, μέχρι την έκδοση τελικής απόφασης της επί της Προσφυγής αρ. 71/2016. Εν τέλει, με απόφαση της ΑΑΠ, ημερ. 20.3.2017, ακυρώθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση του Συμβουλίου Προσφορών. Στην απόφαση της ΑΑΠ, αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι: *«Εν πάση περιπτώσει όχι μόνο κατεπίγουσα ανάγκη δεν υπάρχει αλλά ούτε και η Αναθέτουσα Αρχή μετά τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα προχώρησε κατά τρόπο που να φαίνεται ότι θεωρούσε το όλο ζήτημα κατεπείγον αφού ο διαγωνισμός χωρίς δημοσίευση τελικά προκηρύχθηκε στις 5.10.2016»*.

Σημειώνεται ότι σε αριθμό επιστολών της Υπηρεσίας μας με ημερ. 4.7.2016, 9.9.2016, 22.9.2016, 3.10.2016, 31.1.2017, καταγράφεται η καθυστέρηση που παρατηρείτο στην ετοιμασία των εγγράφων διαγωνισμού. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι κατά την εξέλιξη της διαδικασίας και μέχρι την προκήρυξη του διαγωνισμού, επισημάνθηκε πολλάκις προς το ΤΑΥ ότι η σοβαρή καθυστέρηση που παρουσιαζόταν στη διαδικασία επιλογής νέου Αναδόχου για τη διαχείριση των εγκαταστάσεων της Κόσιης, με την τακτική της επαναφοράς θεμάτων που είχαν – προηγουμένως – συζητηθεί και οριστικοποιηθεί, συντηρείτο η υφιστάμενη απαράδεκτη κατάσταση, η οποία αφενός έπληττε τα συμφέροντα των Δήμων και Κοινοτήτων που εξυπηρετούνται από την πιο πάνω Μονάδα και, αφετέρου, συνιστούσε πρόκληση για το περί δικαίου αίσθημα, εφόσον η απόφαση διακοπής της σύμβασης είχε ληφθεί κατά τις συσκέψεις που έλαβαν χώρα αρκετούς μήνες προηγουμένως (28.3.2016 και 31.3.2016).

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς ενημέρωσε τον Νοέμβριο 2017, ότι έχει πλήρη επίγνωση του χρόνου που απαιτείται για την προκήρυξη και κατακύρωση του νέου διαγωνισμού και το θέμα θα συζητηθεί με το Επαρχιακό Συμβούλιο το οποίο αναμένεται να ζητήσει από το ΤΑΥ, ως Τεχνικός του Σύμβουλος, να ετοιμάσει τα έγγραφα διαγωνισμού, για την ετοιμασία των οποίων έχει αρχίσει σχετική προεργασία. Ωστόσο, για να οριστικοποιηθούν οι ποσότητες, θα πρέπει να εφαρμοστεί η Συμπληρωματική Συμφωνία που αναφέρεται στην επόμενη παράγραφο.

Σύσταση: Το ΤΑΥ θα πρέπει να προχωρήσει αμέσως στην ετοιμασία των εγγράφων διαγωνισμού και στην προκήρυξη διαγωνισμού για την επέκταση/ αναβάθμιση και

λειτουργία των εγκαταστάσεων επεξεργασίας και διάθεσης απορριμμάτων επαρχιών Λάρνακας – Αμμοχώστου, λαμβάνοντας υπόψη αφενός ότι η υφιστάμενη σύμβαση ολοκληρώνεται τον Απρίλιο του 2020 και, αφετέρου τις χρονοβόρες διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων τέτοιου μεγέθους, λόγω και των ενδεχόμενων προσφυγών στην ΑΑΠ.

Επαναδιαπραγμάτευση Σύμβασης – Προκήρυξη νέου διαγωνισμού.

Το ΤΑΥ αποτάθηκε γραπτώς στην ΚΕΑΑ στις 9.6.2017, ζητώντας όπως εξεταστεί η δυνατότητα τροποποίησης της υφιστάμενης Σύμβασης για να περιλάβει την επεξεργασία πρόσθετων ποσοτήτων δημοτικών αποβλήτων που θα εκτραπούν από την επαρχία Λευκωσίας στη Μονάδα ΟΕΔΑ Κόσιης (λόγω κινδύνου επιβολής προστίμου από την Ε.Ε. εξαιτίας της παράνομης λειτουργίας του σκυβαλότοπου Κοτσιάτη), με παράλληλη διαπραγμάτευση για μείωση των ψηλών τιμών μονάδος διαχείρισης των αποβλήτων που προνοούνταν στη Σύμβαση.

Σημειώνεται ότι, για τη μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων που εμπíπτουν στο ρεύμα των δημοτικών αποβλήτων, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει καταδικαστεί από το Ευρωπαϊκό δικαστήριο στις 18.7.2013 για τη συνεχιζόμενη λειτουργία των ΧΑΔΑ Κοτσιάτη και Βατί και τη μη αποκατάσταση των ΧΑΔΑ που έχουν τεθεί έκτος λειτουργίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει χρονικό περιθώριο 12–24 μηνών για συμμόρφωση, προτού εισηγηθεί προς το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο την επιβολή προστίμου. Σύμφωνα με το μέγιστο περιθώριο των 24 μηνών, η Κύπρος θα έπρεπε το αργότερο μέχρι τις 18.7.2015 να θέσει εκτός λειτουργίας και τις δύο εναπομείνουσες χωματερές, πράγμα που δεν έχει πράξει μέχρι σήμερα. Το ΧΑΔΑ στο Βατί αναμένεται να σταματήσει τη λειτουργία του πολύ σύντομα, αφού εκτιμάται ότι περί το τέλος Οκτωβρίου θα αρχίσει η λειτουργία της Μονάδας Λεμεσού.

Ωστόσο, ως καταγράφεται σε επιστολή του Προέδρου της ΚΕΑΑ ημερ. 10.8.2017, οι άτυπες διαβουλεύσεις της Αναδόχου Κοινοπραξίας με την ΚΕΑΑ για εκτροπή πρόσθετων ποσοτήτων από τον σκυβαλότοπο Κοτσιάτη στη Μονάδα ΟΕΔΑ Κόσιης και ταυτόχρονη μείωση των τιμών μονάδας της υφιστάμενης σύμβασης, δεν κατέληξαν σε συμφωνία. Συγκεκριμένα, οι διαβουλεύσεις τερματίστηκαν, και το χειρισμό του θέματος ανέλαβε εκ νέου το ΤΑΥ, εφόσον η Κοινοπραξία απέσυρε στη συνέχεια το ενδιαφέρον της. Συγκεκριμένα, και ενώ είχε επιτευχθεί κατ' αρχήν συμφωνία η οποία θα υπεβάλλετο στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο και γνωμάτευση ως προς τη δυνατότητα υπογραφής τέτοιας συμφωνίας, η Κοινοπραξία όταν ενημερώθηκε ότι η ΚΕΑΑ περιέλαβε στους όρους της συμφωνίας τη θέση ότι δεν αποδέχεται οποιαδήποτε διασύνδεση της υπό διαπραγμάτευση συμφωνίας, τόσο με την ποινική υπόθεση που βρίσκεται ενώπιον του Κακουργιοδικείου όσο και με το αίτημα του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για εξέταση ενδεχόμενης κρατικής ενίσχυσης, λόγω υπερπληρωμών, απέσυρε το ενδιαφέρον της.

Τα γεγονότα σε σχέση με την άτυπη διαδικασία διαπραγμάτευσης με τον Ανάδοχο της Μονάδας ΟΕΔΑ Κόσιης παρατίθενται και σε επιστολή του Προέδρου της ΚΕΑΑ προς τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος ημερ. 16.8.2017.

Όπως προκύπτει από μελέτη της σχετικής αλληλογραφίας, κατόπιν ενεργειών του Συμβουλίου Διαχείρισης Μονάδας Ολικής Επεξεργασίας Απορριμμάτων Λάρνακας – Αμμοχώστου, προωθήθηκε στις 4.10.2017 από το ΤΑΥ, προσχέδιο νέας Συμπληρωματικής Συμφωνίας, για προώθηση της και λήψη των απόψεων από τη Νομική Υπηρεσία και την Κ.Ε.Α.Α, για το θέμα. Η ΚΕΑΑ με επιστολή της ημερ. 6.10.2017, πληροφόρησε το ΤΑΥ ότι για να εξεταστεί το θέμα θα πρέπει να υποβληθεί μέσω της νενομισμένης διαδικασίας, ήτοι μέσω της ΤΕΑΑ Επίσης, μεταξύ άλλων ανέφερε ότι θα πρέπει να διευκρινιστεί το τι αποδέχεται ο Ανάδοχος, εάν δηλαδή υπάρχει οποιαδήποτε

διαφοροποίηση σε θέματα τιμών μονάδος, ποσοτήτων, κ.λπ., ενώ θα έπρεπε να διευκρινιστεί από τα μέρη, ο λόγος που τερματίστηκε η προηγούμενη συζήτηση του θέματος.

Ως αποσαφηνίζεται σε πρακτικά της ΤΕΑΑ, κατά τη συνεδρία ημερ. 6.10.2017, το Συμβούλιο Διαχείρισης και ο Ανάδοχος είχαν άτυπες διαβουλεύσεις σχετικά με την επίτευξη Συμπληρωματικής Συμφωνίας στα πλαίσια υλοποίησης της Σύμβασης. Στα πλαίσια των εν λόγω διαβουλεύσεων, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Διαχείρισης, διαβίβασε το προσχέδιο συμφωνίας η οποία ετοιμάστηκε από τον Ανάδοχο και περιελάμβανε τους τεχνικούς και οικονομικούς όρους που είχαν συμφωνηθεί προηγουμένως με την ΚΕΑΑ Η ΤΕΑΑ αποφάσισε όπως προωθήσει το σχετικό προσχέδιο συμφωνίας στην ΚΕΑΑ για απόψεις.

Η ΚΕΑΑ κατά τη συνεδρία της στις 11.10.2017 αποφάσισε την αναβολή της συζήτησης του θέματος, μέχρι την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και δικαιολογητικών από το ΤΑΥ, για τεκμηρίωση της θέσης του ότι η πιο πάνω πρόταση του αποτελούσε τη μοναδική επιλογή που προσφερόταν υπό τις περιστάσεις και για να επεξηγηθούν εκτενώς οι λόγοι δημόσιας υγείας, καθώς και δημοσίου συμφέροντος που είχε επικαλεστεί, όπως και οι συνέπειες εάν δεν προχωρήσει η σύναψη Συμπληρωματικής Συμφωνίας. Το ΤΑΥ απέστειλε τη σχετική τεκμηρίωση με επιστολή του ημερ. 12.10.2017 προς της ΚΕΑΑ, η οποία κατά την έκτακτη συνέδρια της στις 16.10.2017, αποφάσισε όπως τα όσα είχαν αναφερθεί προφορικά κατά τη διάρκεια της εν λόγω συνεδρίας από το ΤΑΥ, ότι δηλαδή δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση λαμβάνοντας υπόψη τις ποσότητες των απορριμμάτων στη Λευκωσία, καθώς και τα στοιχεία για τις δυναμικότητες των Μονάδων ΟΕΔΑ Κόσιης και Πεντακώμου (Λεμεσού), θα πρέπει να τεθούν γραπτώς από το Τμήμα ενώπιον της για εξέταση/λήψη απόφασης. Σχετικά στοιχεία υποβλήθηκαν από το ΤΑΥ με επιστολή του ημερ. 19.10.2017. Παράλληλα, η ΚΕΑΑ με επιστολή της ημερ. 17.10.2017, αποτάθηκε στη Νομική Υπηρεσία για λήψη γνωμάτευσης, υποβάλλοντας αριθμό ερωτημάτων σε σχέση με τη δυνατότητα σύναψης Συμπληρωματικής Συμφωνίας με τον συγκεκριμένο Ανάδοχο, για παραλαβή πρόσθετων ποσοτήτων, μέχρι τη συμβατική ημερομηνία λήξης της Σύμβασης.

Σύσταση. Παράλληλα με τις πιο πάνω ενέργειες το ΤΑΥ θα πρέπει να ετοιμάσει το συντομότερο έγγραφο διαγωνισμού για προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού, αναβάθμισης και λειτουργίας της Μονάδας για 10 χρόνια.

(β) Σχεδιασμός, προμήθεια, κατασκευή, εγκατάσταση, λειτουργία και συντήρηση Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων για την κοινότητα Αγίων Βαβατσινιάς (Αρ. Συμβολαίου: ΤΑΥ 04/2013) - Αποκλίσεις στην ποιότητα του επεξεργασμένου νερού και δυσλειτουργίες/προβλήματα στη λειτουργία του Σταθμού.

Σε συνέχεια της παραγράφου που περιλαμβάνεται στην Ετήσια Έκθεση της Υπηρεσίας μας για το έτος 2015, αναφέρονται τα ακόλουθα: Κατόπιν των διορθωτικών εργασιών που ολοκληρώθηκαν περί τα μέσα Ιουλίου 2016, αναμενόταν ότι ο Ανάδοχος θα επετύγχανε επί σταθερής βάσεως ικανοποιητικά αποτελέσματα. Ωστόσο, στα πλαίσια προκαταρκτικών αναφορών που διατυπώθηκαν κατά τη συνεδρία του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Αγίων Βαβατσινιάς (ΣΑΑΒ) ημερ. 3.11.2016, διαφάνηκε ότι η σταθεροποίηση των διεργασιών επεξεργασίας δεν είχε ακόμα αποδειχθεί και οι δυσλειτουργίες/προβλήματα εξακολουθούσαν να υφίστανται.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ΤΑΥ είχε καθορίσει ως «δοκιμαστική περίοδο» μια περίοδο 6 μηνών από την ημερομηνία ολοκλήρωσης των επιδιορθώσεων, η Υπηρεσία μας με επιστολή της ημερ. 9.11.2016 ζήτησε να πληροφορηθεί τους λόγους για τους οποίους εξακολουθούσε να υφίσταται η μη ικανοποιητική λειτουργία του Σταθμού εντός του πρώτου τετραμήνου της δοκιμαστικής περιόδου (Ιούλιος 2016 μέχρι Οκτώβριος 2016).

Επίσης, εξαιτίας της μη επίλυσης των σοβαρών προβλημάτων (ποιότητας νερού και δυσοσμίας), παρόλες τις προσπάθειες και το μεγάλο χρονικό διάστημα που παρήλθε, έγινε εισήγηση όπως ανατεθεί το συντομότερο η αξιολόγηση της όλης διεργασίας ή/και των επιμέρους σταδίων της σε εμπειρογνώμονα, ώστε να προωθηθούν από το ΤΑΥ έγκαιρα, όλες οι προπαρασκευαστικές ενέργειες για λήψη διορθωτικών μέτρων με τη λήξη της δοκιμαστικής περιόδου λειτουργίας, εάν και εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο.

Επίσης, όπως μας ενημέρωσε το ΤΑΥ, μετά τη σύσκεψη, στις 4.11.2016, στάλθηκε επιστολή από το ΤΑΥ προς τη Συντηρήτρια Εταιρεία ζητώντας γραπτώς ενημέρωση για τις εργασίες και ενέργειες της για την αντιμετώπιση του προβλήματος της δυσοσμίας και της ποιότητας του ανακυκλωμένου νερού.

Σύμφωνα με απαντητική επιστολή του ΤΑΥ ημερ. 13.12.2016, στο πλαίσιο διερεύνησης των λόγων για τους οποίους εξακολουθούσε η μη αποκατάσταση της ικανοποιητικής λειτουργίας του Σταθμού, εκπρόσωποι της κατασκευάστριας εταιρείας, θα πραγματοποιούσαν επίσκεψη στον Σταθμό, στις 24.1.2017, ώστε ως μελετητές/σχεδιαστές και προμηθευτές του εξοπλισμού της συγκεκριμένης τεχνολογίας επεξεργασίας, να παράσχουν τεχνικές συμβουλές προς την Ανάδοχο εταιρεία συντήρησης, για την επίλυση των προβλημάτων.

Επίσης, με επιστολή μας ημερ. 25.1.2017 ζητήσαμε όπως κοινοποιηθούν στην Υπηρεσία μας τα αποτελέσματα των δοκιμών της «δοκιμαστικής περιόδου» και ενημέρωση για τυχόν προβλήματα που παρουσιάστηκαν μετά τις περαιτέρω ενέργειες της Αναδόχου εταιρείας συντήρησης για περιορισμό της δυσοσμίας. Σε επιστολή του ΤΑΥ προς την Υπηρεσία μας ημερ. 20.3.2017, αναφέρεται ότι «*Τα αποτελέσματα των χημικών και μικροβιολογικών αναλύσεων από τον Νοέμβριο 2016 και μετά είναι εντός των προδιαγραφών ποιότητας του σταθμού*», γεγονός ωστόσο που δεν επιβεβαιώνονταν με βάση τα αποτελέσματα που είχαν επισυναφθεί. Παρά το γεγονός ότι σε σχετική επιστολή μας ημερ. 23.3.2017 είχε επισημανθεί ότι τα αποτελέσματα των αναλύσεων του επεξεργασμένου νερού δεν συμφωνούσαν με τη δήλωση του, το ΤΑΥ σε απαντητική επιστολή του ημερ. 26.4.2017, δεν αναθεώρησε την άποψη του.

Ωστόσο, παρατηρήσαμε ότι το ΣΑΑΒ σε επιστολή του ημερ. 3.8.2017 αναφορικά με τα προβλήματα του Σταθμού, είχε επισυνάψει αριθμό επιστολών του ΤΑΥ προς τον Ανάδοχο ημερ. 22.12.2016 και 13.1.2017, στις οποίες το ίδιο το ΤΑΥ επισημαίνει προς τον Ανάδοχο ότι η ποιότητα του επεξεργασμένου νερού ήταν εκτός των τεχνικών προδιαγραφών.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα και με τα πρακτικά της συνεδρίας του ΣΑΑΒ που πραγματοποιήθηκε στις 26.4.2017 στην κοινότητα Αγίων Βαβατσινιάς, το κυριότερο πρόβλημα εστιαζόταν στην έντονη δυσοσμία που παρατηρείτο στον Σταθμό, η οποία προκαλούσε τη δυσφορία των κατοίκων της κοινότητας. Σε σχέση με το πρόβλημα αυτό, η Υπηρεσία μας ανέμενε ότι μετά τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων των μετρήσεων που διεξήχθησαν περί τα τέλη Απριλίου 2017 στον ευρύτερο χώρο του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων της κοινότητας, για έλεγχο της περιεκτικότητας σε δύσοσμα αέρια - κατόπιν και της οδής που δόθηκε από το ΤΑΥ προς τον Ανάδοχο για συνεχή 24ωρη λειτουργία του συστήματος απόσπησης του Σταθμού (εφόσον μέχρι τότε λειτουργούσε λιγότερες ώρες) – αυτά θα αξιολογούνταν και θα αποφασίζονταν τυχόν περαιτέρω ενέργειες του ΤΑΥ. Σημειώνεται ότι τα εν λόγω αποτελέσματα δεν είχαν – μέχρι τότε – κοινοποιηθεί στην Υπηρεσία μας, ώστε να ενημερωθούμε για το κατά πόσο είχε βελτιωθεί – και πόσο – η ποιότητα του αέρα.

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε τον Νοέμβριο 2017, ότι διενήργησε συνολικά 4 φορές αναλύσεις ατμοσφαιρικού αέρα προκειμένου να διερευνηθούν τα παράπονα από την κοινότητα για δυσοσμία. Εφόσον, στις τεχνικές προδιαγραφές δεν υπήρχαν απαιτήσεις για τις αέριας εκπομπές – λόγω του μικρού μεγέθους του Σταθμού – για σκοπούς

ελέγχου/σύγκρισης των αποτελεσμάτων, υιοθετήθηκαν τα όρια που εφαρμόζονται για τους μεγάλους Σταθμούς και αφορούν μετρήσεις εντός των ορίων του Σταθμού. Από τις μετρήσεις που διενεργήθηκαν, παρατηρήθηκαν ανιχνεύσιμες στιγμιαίες συγκεντρώσεις αμμωνίας σε επίπεδα χαμηλότερα από τις απαιτήσεις των αέριων εκπομπών σε μεγάλους Σταθμούς, εκτός μιας περίπτωσης, ενώ όσον αφορά το υδρόθειο, καταγράφηκαν στιγμιαίες ανιχνεύσιμες συγκεντρώσεις κατά τις πρωινές ώρες, ενώ σε μία μόνο περίπτωση παρουσιάστηκε αποτέλεσμα ανώτερο των ορίων που τίθενται σε μεγάλους Σταθμούς.

Στη συνέχεια κατά τη συνεδρία ημερ. 26.4.2017, το ΣΑΑΒ και το ΤΑΥ κατέληξαν στην απόφαση όπως «δοθεί χρονικό περιθώριο 15 ημερών στον ανάδοχο από την μέρα που θα ληφθούν οι εργαστηριακές αναφορές της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα για να επιλυθεί πλήρως το πρόβλημα της δυσσομίας, προτείνοντας του παράλληλα την εικοσιτετράωρη λειτουργία του συστήματος απόσμησης. Σε διαφορετική περίπτωση θα τροχοδρομηθούν από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων οι νενομισμένες διαδικασίες προσβολής του συμβολαίου και κατάσχεσης της εγγύησης».

Ενόψει των πιο πάνω, με επιστολή μας ημερ. 18.8.2017 προς το Κοινοτικό Συμβούλιο Αγίων Βαβασινιάς, η οποία κοινοποιήθηκε και στα Αρμόδια Τμήματα/Υπηρεσίες, ζητήσαμε από τα τελευταία όπως μας πληροφορήσουν για τα μέτρα/ενέργειες τους αναφορικά με την επίλυση των προβλημάτων που κατ' επανάληψη είχαν αναφερθεί από το Κοινοτικό Συμβούλιο και το ΣΑΑΒ.

Σε επιστολή του Τμήματος Περιβάλλοντος ημερ. 14.9.2017 αναφέρεται ότι τα αποτελέσματα κρίνονται ικανοποιητικά, εφόσον σύμφωνα με τα τελευταία αποτελέσματα των χημικών και μικροβιολογικών αναλύσεων που διεξήχθησαν το έτος 2017 διαπιστώθηκαν μόνο 3 αποτελέσματα εκτός των ορίων που καθορίζονται στην Άδεια Απόρριψης (από τα 15 που διενεργήθηκαν) σε ότι αφορά μια παράμετρο (εντερικά κολοβακτηρίδια), και για τις παραμέτρους BOD, COD και SS διαπιστώθηκαν μόνο 2 αποτελέσματα εκτός των ορίων. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι καμία απάντηση επί του θέματος δεν λήφθηκε από το θέμα από το ΤΑΥ (Αναθέτουσα Αρχή).

Με επιστολές του Συνδέσμου Κατασκευαστών και Προμηθευτών Εξοπλισμού Επεξεργασίας Νερού ημερ. 5.10.2017 και 16.10.2017, υπεβλήθησαν στην Υπηρεσία μας καταγγελίες, που αφορούσαν αφενός πιθανή αλλοίωση του επεξεργασμένου νερού από τον Ανάδοχο, πριν τους δειγματοληπτικούς ελέγχους και, αφετέρου απόκλιση του συνόλου των αποτελεσμάτων των αναλύσεων, από τις απαιτήσεις της Σύμβασης. Η Υπηρεσία μας, μέσω επιστολών της ημερ. 12.10.2017 και 23.10.2017, ζήτησε τη διεξαγωγή σχετικής έρευνας σε σχέση με το ενδεχόμενο αλλοίωσης των αποτελεσμάτων των δειγματοληπτικών ελέγχων, καθώς και τα σχόλια του Τμήματος Περιβάλλοντος και του ΤΑΥ σε σχέση με τη μη συμμόρφωση των αναλύσεων του ΣΑΑΒ με τα όρια που καθορίζονταν.

Όπως μας πληροφόρησε ο Διευθυντής του ΤΑΥ τον Νοέμβριο 2017, λαμβάνοντας υπόψη τις ανησυχίες του Κοινοτικού Συμβουλίου για αυξημένη κατανάλωση πόσιμου νερού στον σταθμό, προγραμματίσει σειρά απροειδοποίητων και προγραμματισμένων δειγματοληψιών. Με βάση τα προκαταρκτικά αποτελέσματα, το Τμήμα αποφάσισε να συνεχίσει τον έλεγχο με τη διεξαγωγή επιπρόσθετων αναλύσεων επεξεργασμένων και ανεπεξεργαστων λυμάτων, ενώ για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης και αδιάβλητης παρακολούθησης του Σταθμού, λήφθηκαν μέτρα ώστε η είσοδος στον Σταθμό να γίνεται μόνο στην παρουσία Λειτουργών του ΤΑΥ. Επίσης, το ΤΑΥ μας ενημέρωσε ότι με την ολοκλήρωση των δειγματοληψιών, θα υποβληθεί σχετική έκθεση στην Υπηρεσία μας.

Σύσταση. Η ικανοποιητική λειτουργία του Σταθμού θα πρέπει να επιτευχθεί το συντομότερο. Σε διαφορετική περίπτωση, δεν θα πρέπει να καταβληθεί στον Ανάδοχο οποιοδήποτε ποσό και, παράλληλα, να υλοποιηθούν οι αποφάσεις που λήφθηκαν σε

σχέση με την καταγγελία της Σύμβασης, τη ρευστοποίηση της εγγυητικής και τη λήψη δραστικών μέτρων/ενεργειών για οριστική επίλυση των προβλημάτων.

(γ) Παράταση του χρόνου υλοποίησης σε αριθμό συμβάσεων Λειτουργίας και Συντήρησης Σταθμών Επεξεργασίας Λυμάτων και συναφείς εργασίες, μικρής δυναμικότητας - Προκήρυξη νέων διαγωνισμών.

Στα πλαίσια της συνεδρίας της ΤΕΑΑ αρ. 01/2017 ημερ. 3.1.2017 δόθηκαν παρατάσεις 5, 3 και 4 μηνών στην υλοποίηση των Συμβάσεων με αρ. ΤΑΥ 36/2011 (Τροόδους), ΤΑΥ 4/2012 (Άλασσας) και ΤΑΥ 35/2011 (Παλαιχωρίου) αντίστοιχα, λόγω καθυστέρησης στην προκήρυξη των νέων προσφορών από το ΤΑΥ. Επίσης, μέσω εισηγητικών εκθέσεων στα πλαίσια της Συνεδρίας της ΤΕΑΑ αρ. 13/2017 ημερ. 6.7.2017 υποβλήθηκαν προς την ΤΕΑΑ αιτήματα για περαιτέρω παράταση των πιο πάνω Συμβάσεων για επιπρόσθετη περίοδο 1, 3 και 3 μηνών αντίστοιχα. Στα πλαίσια της ίδιας συνεδρίας, είχαν υποβληθεί επίσης αιτήματα για παράταση της διάρκειας των Συμβάσεων Λειτουργίας και Συντήρησης για άλλες 3 Συμβάσεις: αρ. ΤΑΥ 24/2011 (Κυπερούντας), ΤΑΥ 26/2011 (Πλατρών) και ΤΑΥ 25/2011 (Αγρού) για περίοδο 5 μηνών έκαστη, λόγω καθυστέρησης στην προκήρυξη των νέων διαγωνισμών.

Η Υπηρεσία μας, μέσω επιστολής της ημερ. 6.6.2017, ζήτησε όπως ενημερωθεί για τον περαιτέρω προγραμματισμό του Τμήματος, για αποφυγή επιπρόσθετων καθυστερήσεων, καθώς και για το χρονοδιάγραμμα προκήρυξης των 6 πιο πάνω διαγωνισμών για τους σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων μικρής δυναμικότητας. Σύμφωνα με απαντητική επιστολή του Διευθυντή του Τμήματος ημερ. 7.6.2017, το ΤΑΥ είχε προβεί στις απαραίτητες ενέργειες –χωρίς να γίνει οποιαδήποτε αναφορά σε αυτές– ούτως ώστε, στο χρονικό διάστημα της εγκριθείσας παράτασης χρόνου της κάθε σύμβασης, να ετοιμαστούν τα σχετικά έγγραφα και να προκηρυχθούν οι διαγωνισμοί, για αποφυγή περαιτέρω καθυστερήσεων.

Ωστόσο, παρατηρήσαμε ότι μέσω εισηγητικών εκθέσεων στα πλαίσια της συνεδρίας της ΤΕΑΑ αρ. 21/2017 ημερ. 3.10.2017, είχαν υποβληθεί και εγκριθεί νέα αιτήματα για περαιτέρω παράταση των Συμβάσεων με αρ. ΤΑΥ 35/2011 (Παλαιχωρίου), και αρ. ΤΑΥ 4/2012 (Άλασσας), για επιπρόσθετη περίοδο 3 μηνών, καθότι, ως αναφέρεται στις εισηγητικές εκθέσεις, η χρονική διάρκεια της αρχικής παράτασης των 7 και 6 μηνών (συνολικά) που είχε παραχωρηθεί, ήτοι μέχρι 20.9.2017 και 19.9.2017 αντίστοιχα, δεν ήταν αρκετή. Όπως προκύπτει, η ημερομηνία ολοκλήρωσης των Συμβάσεων είχε ήδη παρέλθει και, ως εκ τούτου, το θέμα τέθηκε εκ των υστέρων ενώπιον της ΤΕΑΑ

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ημερομηνία λήξης των Συμβάσεων για τη λειτουργία και συντήρηση των Σταθμών Επεξεργασίας Λυμάτων Κυπερούντας, Πλατρών και Αγρού είναι η 14.12.2017, 10.12.2017 και 7.12.2017 αντίστοιχα, ενώ η εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης της υλοποίησης των Συμβάσεων για τους Σταθμούς Παλαιχωρίου και Άλασσας είναι η 20.12.2017 και 19.12.2017, ζητήθηκε ενημέρωση από το ΤΑΥ για την ημερομηνία που προγραμματίζει να προκηρύξει τους εν λόγω διαγωνισμούς, λαμβάνοντας υπόψη και το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την κατακύρωση τους, ώστε να αποφεύγονται οι συνεχείς παρατάσεις.

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε τον Νοέμβριο 2017, ότι η καθυστέρηση στην προκήρυξη των διαγωνισμών οφείλεται αφενός στην ανάγκη τροποποίησης/ βελτίωσης των εγγράφων και, αφετέρου, στο μειωμένο προσωπικό και στον φόρτο εργασίας.

Σύσταση. Η προκήρυξη των διαγωνισμών για τη λειτουργία και συντήρηση των Σταθμών Επεξεργασίας Λυμάτων μικρής δυναμικότητας, θα πρέπει να προγραμματίζεται ώστε να γίνεται έγκαιρα για αποφυγή συνεχών παρατάσεων των υφιστάμενων συμβάσεων.

(δ) Προώθηση Έργων Διαχείρισης Αποβλήτων Πάφου από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων.

Παρατηρήσαμε ότι οι διαδικασίες για προώθηση των απαραίτητων έργων υποδομής για την επεξεργασία/διάθεση των δημοτικών αποβλήτων στην επαρχία Πάφου, ήτοι η προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού για τη Μελέτη, Χρηματοδότηση, Κατασκευή, Λειτουργία και Συντήρηση των Εγκαταστάσεων του ΧΥΤΑ Πάφου (*Design, Finance, Built, Operate and Maintenance of the Paphos Sanitary Landfill Facilities*) παρουσιάζουν σοβαρή καθυστέρηση. Σημειώνεται ότι παρά το γεγονός ότι σχετική προδημοσίευση είχε γίνει στις 28.7.2017 στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Σύνταξης Συμβάσεων της Αρμόδιας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΑΑΔΣ), με καταληκτική ημερομηνία υποβολής σχολίων επί των απαιτήσεων στις 8.9.2017, μέχρι σήμερα δεν έχει προκηρυχθεί ο διαγωνισμός.

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε τον Νοέμβριο 2017, ότι στις 19.10.2017 υποβλήθηκε Σημείωμα Έργου στη Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τα στενά χρονοδιαγράμματα και τη σοβαρή πιθανότητα να μην καταστεί εφικτή η κατασκευή νέου κυττάρου μέχρι τον κορεσμό του υφιστάμενου (στα πλαίσια ενός διαγωνισμού που να περιλαμβάνει και την κατασκευή Μονάδας ΟΕΔΑ), το ΤΑΥ ετοίμασε προσχέδιο Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο για εξασφάλιση πιστώσεων €3,0 εκατ., ώστε να προχωρήσει άμεσα η κατασκευή μόνον του νέου κυττάρου, εισήγηση που απορρίφθηκε ωστόσο από τον Δήμαρχο Πάφου. Ενόψει των πιο πάνω, το ΤΑΥ προχωρεί στην ετοιμασία Εγγράφων Διαγωνισμού για το σύνολο των Έργων, με στόχο αυτά να ολοκληρωθούν μέχρι τις 10.12.2017.

Σύσταση. Η προκήρυξη του διαγωνισμού, ο οποίος περιλαμβάνει και εγκαταστάσεις ολοκληρωμένη επεξεργασίας των δημοτικών απορριμμάτων της επαρχίας Πάφου, θα πρέπει να γίνει το συντομότερο.

(ε) Ανακαίνιση και λειτουργία της Μονάδας Αφαλάτωσης Λάρνακας (Αρ. Συμβολαίου: ΤΑΥ 57/2010).

Η Σύμβαση για την ανακαίνιση και λειτουργία της υφιστάμενης Μονάδας Αφαλάτωσης Λάρνακας υπογράφηκε μεταξύ του ΤΑΥ και της Κοινοπραξίας *M.N. Larnaca Desalination Co* (που αποτελείται από τις εταιρείες *Mekorot Development & Enterprise Ltd*, του Ισραήλ και *Netcom Limited*, της Κύπρου) στις 26.1.2012. Ο Ανάδοχος με σημειώματα του προς το ΤΑΥ, κατέβαλε προσπάθεια για να τεκμηριώσει ότι η Μονάδα ήταν σε κακή κατάσταση όταν του παραδόθηκε και, δεν ήταν επιμελώς συντηρημένη. Κατά τα έτη 2012 – 2015 υπέβαλε αριθμό απαιτήσεων εξαιτίας – μεταξύ άλλων – ισχυριζόμενων ατελειών της Μονάδας, απώλειες εισοδήματος, αποζημιώσεις για καθυστερήσεις και έξοδα χρηματοδότησης. Σημειώνεται ότι το ΤΑΥ στις 2.4.2013, στα πλαίσια εξέτασης της απαίτησης τοποθετήθηκε λέγοντας ότι δεν αποδέχεται οποιαδήποτε ευθύνη σχετικά με τις ατέλειες/ ελαττώματα (*defects*) της Μονάδας, εφόσον θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη στην προσφορά του, ενώ ήταν διατεθειμένο να συζητήσει με βάσει τους Όρους της Σύμβασης το κόστος της αλλαγής σε ότι αφορά την ημερομηνία έναρξης πώλησης νερού.

Στις 16.6.2014 στα πλαίσια συνεδρίας της ΤΕΑΑ εξετάστηκε η έκθεση του Συντονιστή της Σύμβασης που αφορούσε τις απαιτήσεις του Αναδόχου. Η ΤΕΑΑ ενέκρινε την εισήγηση του Συντονιστή για συνολική αποζημίωση ύψους €1.151.640,45 (€1.000.000 για ενδεχόμενη απώλεια εισοδήματος λόγω μη πώλησης νερού για το χρονικό διάστημα αναστολής της έναρξης λειτουργίας της Μονάδος + €151.610,45 για το κόστος επιδιόρθωσης διαρροών) προς τον Ανάδοχο και, παρέπεμψε το θέμα στην ΚΕΑΑ για λήψη τελικής απόφασης.

Στις 9.7.2014 η ΚΕΑΑ αποφάσισε την αναβολή της συζήτησης/εξέτασης των απαιτήσεων του Αναδόχου, ώστε αυτός να κληθεί και να παραστεί ενώπιον της. Στις 16.7.2014, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση της ΚΕΑΑ στην παρουσία και εκπροσώπου του Αναδόχου, κατά την οποία ο τελευταίος παρέθεσε τα επιχειρήματα του. Σε μετέπειτα συνεδρίαση της ΚΕΑΑ στις 17.9.2014, ο Ανάδοχος απέρριψε την πρόταση φιλικού διακανονισμού, με την καταβολή του πιο πάνω ποσού (με βάση τις εισηγήσεις του ΤΑΥ).

Σημειώνεται ότι οι σχετικοί όροι της Σύμβασης προέβλεπαν ως πρωτοβάθμιο τρόπο επίλυσης διαφορών την παραπομπή τους σε τριμελή Επιτροπή Κρίσης Διαφορών (ΕΚΔ). Αν οποιοδήποτε από τα μέρη διαφωνούσε με την απόφαση της ΕΚΔ, ή αν συμφωνείτο και από τα δύο μέρη, ή αν επρόκειτο για διαφορά καθορισμένης φύσης, τότε η διαφορά παραπέμπεται σε διαιτησία με ένα μόνο διαιτητή, ο οποίος θα πρέπει να αναγνωρίζεται από το Chartered Institute of Arbitrators. Αν τα μέρη δεν μπορέσουν να συμφωνήσουν σε διαιτητή κοινής αποδοχής, τότε αυτός διορίζεται από τον Πρόεδρο του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου.

Σημειώνεται επίσης ότι, σε προσπάθεια να εξευρεθούν Κριτές κοινής αποδοχής, για να αποτελέσουν την Επιτροπή, η Κοινοπραξία πρότεινε στις 17.6.2015 3 κριτές, ενώ η ΚΕΑΑ μέσω του ΤΑΥ υπέβαλε δική της αντιπρόταση. Ακολούθησε πρόταση της Αναδόχου Κοινοπραξίας για απευθείας προσφυγή σε διαιτησία, παρακάμπτοντας τη διαδικασία της ΕΚΔ και, κατόπιν προφορικής συνεννόησης μεταξύ του Διευθυντή της Κοινοπραξίας και του Προέδρου της ΚΕΑΑ για διορισμό δύο μόνο διαιτητών, η διευθέτηση αυτή εγκρίθηκε από την ΚΕΑΑ κατά τη συνεδρία της στις 9.11.2015.

Ωστόσο, η Κοινοπραξία καθυστερούσε συνεχώς να υποβάλει γραπτώς τη συμφωνία της για την πιο πάνω διευθέτηση, που η ίδια σημειωτέον είχε εισηγηθεί, επικαλούμενη το γεγονός ότι το ένα μέρος της Κοινοπραξίας (η *Mekorot*) δεν αποδέχτηκε τη διευθέτηση που είχε γίνει. Στις 15.12.2015 η Κοινοπραξία υπέβαλε τις επικαιροποιημένες απαιτήσεις της, ανεβάζοντας το πόσο από την τελευταία επικαιροποίηση που είχε κάνει τον Δεκέμβριο 2013, σε €17.629.080. Από τη μελέτη των γεγονότων, αξιοσημείωτη είναι η αρνητική στάση της Κοινοπραξίας υπό τη μορφή σταδιακά διογκούμενων οικονομικών απαιτήσεων και συνεχών υποχωρήσεων από συμφωνημένες διευθετήσεις για τη διαδικασία επίλυσης των διαφορών που είχαν προκύψει, καθώς και την προσπάθεια της εταιρείας *Mekorot* να πολιτικοποιήσει το θέμα λόγω του γεγονός ότι πρόκειται για κρατική εταιρεία του Ισραήλ. Μάλιστα, η εταιρεία πρόσθεσε στη διαπραγματευτική της φαρέτρα τη διακρατική συμφωνία αμοιβαίας προστασίας επενδύσεων Ισραήλ – Κύπρου 1998 (Agreement between the Government of the State of Israel and the Government of the Republic of Cyprus for the reciprocal promotion and investments).

Με επιστολή της ημερ. 27.1.2016, η Κοινοπραξία πρότεινε τον διορισμό ενός μόνο διαιτητή για την κρίση όλων των θεμάτων που αναφέρονται στην επικαιροποιημένη της απαίτηση, επειδή θεωρούσε ότι τα γεγονότα και οι θεραπείες που ζητούσε ήταν αλληλένδετα. Σε ότι αφορά την επιλογή του διαιτητή, πρότεινε μια διαδικασία για τον ορισμό ενός ανεξάρτητου, μη Κύπριου διαιτητή, εκφράζοντας τη θέση ότι είναι δύσκολο να βρεθεί ανεξάρτητος Κύπριος διαιτητής, αποδεκτός και από τα δύο μέρη.

Η ΚΕΑΑ συμφώνησε με την προσέγγιση της Νομικής Υπηρεσίας για το θέμα και, απέρριψε τις αιτιάσεις και τις δικαιολογίες που προέβαλε η Κοινοπραξία για τον αποκλεισμό των Κυπρίων διαιτητών, θεωρώντας – με τον τρόπο αυτό, η Κοινοπραξία – εκ προοιμίου όλους τους προσοντούχους Κύπριους διαιτητές, ως μη ανεξάρτητους. Όπως άλλωστε επεξήγησε η Νομική Υπηρεσία, η εν λόγω θέση της Κοινοπραξίας δεν στηρίχθηκε σε κανένα νομικό υπόβαθρο και ήταν άκρως προσβλητική για τους Κύπριους διαιτητές. Ωστόσο, ανεξάρτητα από τα πιο πάνω και επειδή αφενός υπήρχε έντονη άποψη από την εταιρεία *Mekorot* για διορισμό μη Κύπριου διαιτητή και, αφετέρου επειδή η πρόθεση της ΚΕΑΑ ήταν και παρέμενε η επίλυση της διαφοράς και η γρήγορη και οριστική διευθέτηση του θέματος, κατ' εξαίρεση και

χωρίς να αποτελεί προηγούμενο, αποδέχθηκε – η ΚΕΑΑ – τον διορισμό μη Κύπριου διαιτητή, κοινή συναινέσει. Υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι, για να καταστεί εφικτός ο πιο πάνω διορισμός, θα έπρεπε να συμφωνηθεί τόσο το πρόσωπο του διαιτητή, όσο και το ότι η διαιτησία θα διεξαγόταν στην Κύπρο, καθώς επίσης ότι το εφαρμοστέο δίκαιο που θα διέπει τη διαδικασία της διαιτησίας θα είναι το Κυπριακό.

Η ΚΕΑΑ κατά τη συνεδρία της στις 22.6.2016 συμφώνησε στη διαδικασία εξεύρεσης μη Κύπριου διαιτητή για την εξέταση των απαιτήσεων του Αναδόχου. Ωστόσο, κατά τη συνεδρία της στις 17.5.2017, λαμβάνοντας υπόψη το μεγάλο χρονικό διάστημα που παρήλθε χωρίς να έχει ανταποκριθεί η Κοινοπραξία, αποφάσισε όπως τερματιστεί η διαδικασία ανάθεσης της επίλυσης της διαφοράς σε μη Κύπριο διαιτητή και το όλο θέμα να επανέλθει προς επίλυση μέσω της διαδικασίας που προβλέπεται στο συμβόλαιο (ΕΚΔ).

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε τον Νοέμβριο 2017, ότι με επιστολή του ημερ. 26.6.2017 γνωστοποίησε στον Ανάδοχο τη θέση του σε σχέση με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για επίλυση της διαφοράς, ότι δηλ. αυτή θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τις σχετικές πρόνοιες της σύμβασης.

Σύσταση. Προώθηση από το ΤΑΥ της επίλυσης της διαφοράς σύμφωνα με τις πρόνοιες των Όρων της Σύμβασης, το συντομότερο.

(στ) Σύμβαση για τη Μελέτη, Κατασκευή και Λειτουργία του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Αθένου (Αρ. Σύμβασης: ΤΑΥ 8/2016). Απαίτηση αρ. 3Δ: Κατασκευή Δρόμου Πρόσβασης – Οχετός Φ800χιλ.

Ο Συντονιστής της Σύμβασης με επιστολή του ημερ. 12.10.2015 υπέβαλε στον Εργολάβο, κατάλογο παρατηρήσεων του Δημοτικού Μηχανικού Αθένου σε σχέση με τα κατασκευαστικά σχέδια του δρόμου πρόσβασης του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων. Ο Εργολάβος με επιστολή ημερ. 16.10.2015 γνωστοποίησε στον Συντονιστή την πρόθεσή του να υποβάλει χρονικές και οικονομικές απαιτήσεις, εφόσον κατά την άποψη του αριθμός παρατηρήσεων αποτελούσαν οδηγίες για μελέτη και εκτέλεση επιπρόσθετων εργασιών. Επίσης, ο Εργολάβος με επιστολή του ημερ. 10.1.2017, υπέβαλε το προκαταρκτικό κόστος για την κατασκευή επέκτασης του οχετού Φ800χιλ. και, τέλος, με νέα επιστολή του ημερ. 1.3.2017, υπέβαλε Έκθεση Απαίτησης με το τελικό κόστος αυτής. Το θέμα, εξετάστηκε στα πλαίσια της συνεδρίας της ΤΕΑΑ αρ. 15/2017 ημερ. 20.6.2017.

Η Υπηρεσία μας, με επιστολή της ημερ. 28.6.2017, παρατήρησε σοβαρή καθυστέρηση στον χειρισμό του θέματος από τον Συντονιστή Σύμβασης και τόνισε ότι σε έργα τύπου «Μελέτη – Κατασκευή – Λειτουργία», οι υποχρεώσεις του Εργολάβου καθορίζονται ρητά στις προδιαγραφές οι οποίες αποτελούν απαιτήσεις απόδοσης και οι οποιοσδήποτε αναφορές σε εργασίες/ποσότητες αποτελούν ενδεικτική – και μόνο – καθοδήγηση, ως ρητά αναφέρεται στους όρους του διαγωνισμού. Ως εκ τούτου, η κατασκευή επέκτασης υφιστάμενου οχετού Φ800χιλ. αποτελούσε συμβατική υποχρέωση του Αναδόχου και δεν δικαιολογείτο η καταβολή οποιουδήποτε πρόσθετου ποσού. Ενόψει των πιο πάνω, εισήγηση μας ήταν όπως το θέμα παραπεμφθεί στην ΚΕΑΑ για λήψη τελικής απόφασης.

Σε απαντητική επιστολή του ΤΑΥ ημερ. 3.7.2017, όσον αφορά την παρατήρησή μας σε σχέση με την καθυστέρηση του Συντονιστή στη μελέτη και εξέταση της απαίτησης, παρέχεται επιπρόσθετη πληροφόρηση – η οποία δεν είχε περιληφθεί αρχική έκθεση προς την ΤΕΑΑ – σύμφωνα με την οποία, μετά την υποβολή του Εργολάβου στις 1.3.2017, ζητήθηκαν διευκρινήσεις, οι οποίες λήφθηκαν πριν τις 9.6.2017. Δεν προσδιορίστηκε επακριβώς η ημερομηνία υποβολής της ολοκληρωμένης/πλήρους απαίτησης του Εργολάβου, ώστε να διαφανεί το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την υποβολή όλων των στοιχείων από αυτόν σε σχέση με την εν λόγω απαίτηση, μέχρι και την υποβολή του θέματος ενώπιον της ΤΕΑΑ.

Με επιστολή μας ημερ. 28.8.2017, τονίσαμε την υποχρέωση του Συντονιστή Σύμβασης – σε κάθε περίπτωση – για άμεση μελέτη και υποβολή των εκθέσεων αλλαγών και απαιτήσεων στα Αρμόδια Όργανα για λήψη απόφασης. Επίσης, αναφέρθηκε ότι η ΤΕΑΑ κατέληξε στην απόφαση της, η οποία όντως εμπίπτει στα όρια εξουσίας της, ωστόσο η εισήγηση μας – που ως προκύπτει δεν τέθηκε ενώπιον της ΤΕΑΑ (εφόσον λήφθηκε μετά τη συνεδρία) – έστω και μεταγενέστερα – ήταν όπως το θέμα παραπεμφθεί στην ΚΕΑΑ για λήψη τελικής απόφασης και, η οποία – εν πάση περιπτώσει – εξακολουθεί να αποτελεί θέση της Υπηρεσίας μας.

Η πιο πάνω εισήγηση της Υπηρεσίας μας, τέθηκε ενώπιον της ΤΕΑΑ κατά τη συνεδρία της αρ. 24/2017 στις 31.10.2017. Ως καταγράφεται στα σχετικά πρακτικά, η ΤΕΑΑ επέμεινε στην αρχική της απόφαση. Συγκεκριμένα, αποφάσισε – εφόσον λήφθηκε υπόψη το μερίδιο ευθύνης του Εργολάβου για την εκπόνηση της μελέτης αλλά και η ασάφεια των εγγράφων της σύμβασης – όπως εγκρίνει την παραχώρηση ποσού ύψους €10.000 ως αποζημίωση. Επίσης, η ΤΕΑΑ αποφάσισε ότι εφόσον το ποσό της Απαίτησης εμπίπτει μέσα στα όρια εξουσίας της σύμφωνα με τον Κανονισμό 22 των Κ.Δ.Π. 138/2016, το θέμα δεν χρήζει παραπομπής της ΚΕΑΑ.

Ο Διευθυντής του ΤΑΥ μάς πληροφόρησε τον Νοέμβριο 2017, ότι δεν συμφωνεί με τη θέση μας, ότι δηλ. υπήρξε καθυστέρηση στον χειρισμό του θέματος, εφόσον οι διευκρινίσεις που ζητήθηκαν, υποβλήθηκαν από τον Εργολάβο στις 30.5.2017.

Ωστόσο, η παρατήρηση μας αφορά και στην επιμονή του ΤΑΥ για μη παραπομπή του θέματος στην ΚΕΑΑ – επειδή εμπίπτει στα όρια της ΤΕΑΑ – η οποία δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά.

Σύσταση. Η παραπομπή τέτοιων θεμάτων που σχετίζονται με μεγάλα έργα μελέτης/κατασκευής και υπάρχουν διαφορετικές απόψεις, συστήνεται να παραπέμπονται στην ΚΕΑΑ, για λήψη καθοδήγησης ως προς τον χειρισμό τους, και αποφυγή δημιουργίας προηγούμενου.